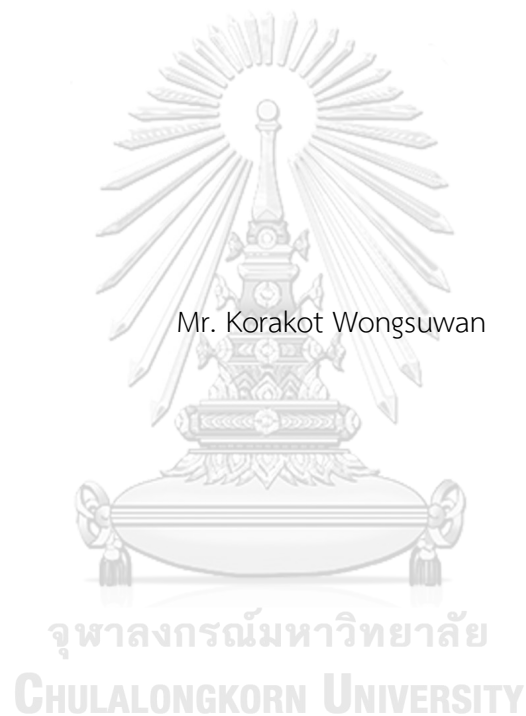

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ตามแบบจำลอง CIPP Model
กรณีศึกษา: โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EVALUATION OF COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECTS ACCORDING TO CIPP
MODEL CASE STUDY: MUEANG CHIANG RAI COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECT

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

กรกฎ วงษ์สุวรรณ : การประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษา: โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. (EVALUATION OF COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECTS ACCORDING TO CIPP MODEL CASE STUDY: MUEANG CHIANG RAI COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECT) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษา: โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 ราย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลจากเอกสารมาวิเคราะห์และประมวลผลตามแบบจำลอง CIPP Model

ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านสภาพแวดล้อมของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่ (2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน รวมถึงสภาพพื้นที่ แบบบูรณาการ และงบประมาณมีความพร้อมและมีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ (3) ด้านกระบวนการ พบว่ามีขั้นตอนการดำเนินโครงการที่ชัดเจน มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ (4) ด้านผลผลิต พบว่าโครงการสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการส่วนใหญ่เป็นปัญหาในด้านเทคนิคการก่อสร้างที่ต้องมีการแก้ไขรูปแบบรายการ และขยายสัญญา เพื่อให้งานก่อสร้างสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในอนาคตควรมีการศึกษาประเมินความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณรวมถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการต่อไป

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6180904224 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: EVALUATION, FLOOD PREVENTION PROJECTS, CIPP MODEL

Korakot Wongsuwan : EVALUATION OF COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECTS ACCORDING TO CIPP MODEL CASE STUDY: MUEANG CHIANG RAI COMMUNITY FLOOD PREVENTION PROJECT. Advisor: Asst. Prof. Dr. Thanapan Laiprakobsup

The Objectives of Evaluation of flood prevention community project based on CIPP Model Case Study: Mueang Chiang Rai Flood Prevention Project, Mueang District, Chiang Rai Province are to analyze the project performance as well as problems and obstacles in project implementation. This is a qualitative research which was conducted through personal interviews of 10 specific people. The researcher used the qualitative data obtained from the interview as well as related document to analyze and process according to CIPP Model results as follows.

The research found that (1) the project is consistent with government policies and people needs. (2) Government agencies, local people, project specification including the budget as including as input factors are well - coordinated. (3) The project process is clearly sequenced which public hearing was included, hence, implementing was generally smooth. (4) The project can effectively prevent flood in the community areas. However, there were problems in the construction techniques which required detail changing in order to make the project fit in the existing. Further research suggestions are evaluating the value of project budgeting and finding ways to enhance people participation in the project.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature

Academic Year: 2019

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและความเอาใจใส่อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ธนพันธ์ ไส่ประกอบทรัพย์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบปรับปรุงงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ที่ได้ให้ความรู้ และแนวคิดในการค้นคว้าและการทำวิจัย นอกจากนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงราย สำนักสนับสนุนและพัฒนาตามผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมืองที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลในการทำวิจัย ซึ่งมีประโยชน์ต่อการทำวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณบิดา และมารดา รวมไปถึงญาติพี่น้องของข้าพเจ้า ตลอดจนผู้บังคับบัญชา ผู้ซึ่งให้โอกาสทางการศึกษาและเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา

กรกฎ วงษ์สุวรรณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 คำถามการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่ได้คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 สํารวจแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 บทนำ.....	6
2.2 สํารวจทฤษฎีหรือแนวคิดหลัก.....	7
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ.....	7
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการแบบ CIPP Model.....	14
2.2.3 การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมือง.....	19
2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	26
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	31

3.1 บทนำ.....	31
3.2 กลุ่มตัวอย่าง	39
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
3.6 การตรวจสอบข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผล	52
4.1 บทนำ.....	52
4.2 ด้านสภาพแวดล้อม (Context).....	53
4.3 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input).....	57
4.3.1 ความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมืองในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ.....	57
4.3.2 ความพร้อมของเทศบาลนครเชียงรายที่กำกับดูแลการบริหารจัดการพื้นที่	61
4.3.3 ความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	62
4.3.4 งบประมาณ	63
4.3.5 ความพร้อมของแบบรูปรายการ/พื้นที่ดำเนินโครงการ	63
4.3.6 ความพร้อมของผู้รับจ้าง.....	65
4.4 ด้านกระบวนการ (Process).....	66
4.4.1 ขั้นตอนการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	66
4.4.2 ระยะเวลาการดำเนินการก่อสร้างมีความเหมาะสม	68
4.4.3 การถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้ในการดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4	68
4.5 ด้านผลผลิต (Product).....	71
4.5.1 ระบบป้องกันน้ำท่วมมีความมั่นคงแข็งแรงได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ	71

4.5.2 จำนวนครัวเรือนและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์	71
4.6 ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน	82
4.6.1 ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน	82
4.6.2 ความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ	84
4.7 ผลกระทบเชิงลบในการดำเนินโครงการ	85
4.8 สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ	86
4.8.1 สภาพปัญหา อุปสรรค	86
4.8.2 ข้อเสนอแนะ	88
4.9 การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่	91
4.10 ความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย	92
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	95
5.1 บทนำ	95
5.2 สรุปผลการศึกษา	96
5.3 ข้อเสนอแนะ	97
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	97
5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	98
5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต	99
5.3.4 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่อื่นๆ	99
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	102
ประวัติผู้เขียน	106

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ข้อมูลบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์.....	40
ตารางที่ 2 แผนการเก็บข้อมูลตามรูปแบบของ CIPP Model.....	43

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการวางแผนโครงการกับการประเมินผลโครงการ.....	8
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจตามแบบ CIPP Model.....	16
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ประเภทของการประเมินกับประเภทการตัดสินใจและการนำไปใช้ประโยชน์.....	18
ภาพที่ 4 การแก้ไขปัญหาที่ท่วมในลักษณะการควบคุมพื้นที่และการควบคุมน้ำ.....	21
ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	28
ภาพที่ 6 สภาพพื้นที่จังหวัดเชียงราย.....	33
ภาพที่ 7 แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการขยายตัวของชุมชนเมืองเชียงราย	35
ภาพที่ 8 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการระยะที่ 1 - 4.....	38
ภาพที่ 9 ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผน 3 ระดับ.....	54
ภาพที่ 10 ความสัมพันธ์ของการประเมินสภาพแวดล้อม กับการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ	56
ภาพที่ 11 ตัวอย่างภาพผลผลิตจากการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงราย.....	73

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนใกล้เส้นศูนย์สูตร มีลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสียหายจากปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมซึ่งจะมีระดับความรุนแรง และความเสียหายมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ โดยในรอบ 40 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีแนวโน้มการเกิดปัญหาอุทกภัยที่มีความรุนแรง และมีความถี่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งยังประสบปัญหาอุทกภัยเกือบทุกจังหวัด ซึ่งปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก รวมถึงระบบโครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย โดยความเสียหายจากอุทกภัยได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก จากข้อมูลสถิติจังหวัดที่ประสบปัญหาน้ำท่วมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 – 2560) พบว่ามีจำนวนจังหวัดที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วมเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 60 จังหวัดต่อปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2553 – 2554 และ ปี พ.ศ. 2556 มีจังหวัดที่ประสบปัญหาน้ำท่วมสูงสุด จำนวน 74 จังหวัด

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษน้ำท่วมที่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ และความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงได้กำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยในแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ได้กำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง อีกทั้งรัฐบาลยังได้มอบนโยบายให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำร่วมกันอย่างมีระบบ เพื่อลดผลกระทบความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันปัญหาอุทกภัยในพื้นที่อย่างยั่งยืน

กรมโยธาธิการ (เดิม) ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้รับมอบหมายจากรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ให้เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาความเหมาะสม สรุปรายออกแบบ และก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน พื้นที่เฉพาะที่มีความสำคัญของประเทศ อาทิ พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ พื้นที่โบราณสถาน โดยเน้นพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วมรุนแรง และเกิดขึ้นเป็นประจำ ทั้งนี้การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน

ยึดหลักความมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป

กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินศึกษาจัดทำแผนหลักการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่วิกฤตที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซาก และต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเชียงรายมีลักษณะเป็นภูเขาสูงซึ่งบางแห่งสูงถึง 1,500 เมตรจากระดับน้ำทะเล โดยเฉพาะตามแนวเทือกเขาผีปันน้ำที่มีทิวเขาต่อเนื่องมาจากทิวเขาแดนลาวในจังหวัดเชียงใหม่ จรดกับทิวเขาหลวงพระบางในจังหวัดน่าน โดยมียอดดอยลังกาหลวงเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด 2,030 เมตร ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของภาคเหนือ โดยมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านจังหวัดเชียงราย อาทิ แม่น้ำอิง แม่น้ำลาว แม่น้ำกก เป็นต้น โดยเฉพาะแม่น้ำกกซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านเขตอำเภอเมืองเชียงราย ไปลงสู่มแม่น้ำโขงที่บ้านสบก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

จากสภาพพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายที่มีลักษณะเป็นภูเขาสูง และมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย เมื่อเกิดฝนตกจึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนจะไหลผ่านพื้นที่ลาดชันลงไปสะสมในลำน้ำต่างๆ ตามทิวเขาไหลบ่าเอ่อท่วมพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่น ได้รับความกระทบจากปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจำนวนมาก ประกอบกับจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่มีพรมแดนติดกับสาธารณรัฐเมียนมา โดยรัฐบาลได้พัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่กรมโยธาธิการและผังเมืองต้องขอตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

กรมโยธาธิการและผังเมืองได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มาตั้งแต่ปี 2554 – 2562 โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองเชียงราย ได้แก่

1. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2554 งบประมาณทั้งสิ้น 140.000 ล้านบาท
2. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2559 งบประมาณทั้งสิ้น 116.3750 ล้านบาท
3. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2561 งบประมาณทั้งสิ้น 142.1200 ล้านบาท

4. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 4 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2562 งบประมาณทั้งสิ้น 148.4500 ล้านบาท

ซึ่งการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 2 โครงการ ได้แก่ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 แม้ว่าการดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนจะยังไม่เสร็จสมบูรณ์ทั้ง 4 ระยะ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งมีองค์ประกอบของโครงการหลายองค์ประกอบ ดังนั้นการถอดบทเรียนจากโครงการดังกล่าว จึงน่าจะเป็นประโยชน์กับการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมืองต่อไปในอนาคต

อนึ่ง ในแผนการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ยังมีได้มีการระบุถึงขั้นตอน และวิธีการติดตามประเมินผลความสำเร็จของโครงการไว้ จึงทำให้ปัจจุบันยังไม่มีผลการประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษา และประเมินผลความสำเร็จของโครงการ โดยใช้แบบจำลอง CIPP Model มาวิเคราะห์แนวทางการกระบวนการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ ซึ่งจะทำให้ได้ผลการประเมินที่มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา และเป็นต้นแบบในการประเมินผลในโครงการโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และความสอดคล้องกับนโยบายในระดับต่างๆ ของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทาง ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

1.3 คำถามการวิจัย

1. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีผลการดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และอย่างไร

2. การดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานหรือไม่ และอย่างไร

3. โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่หรือไม่ และอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การประเมินความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย รวมถึงปัญหาอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการ และผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับเมื่อจบโครงการ เป็นต้น

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่เริ่มดำเนินการศึกษาวิจัย จำนวน 5 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่ เดือนมกราคม – เดือนพฤษภาคม 2563

3. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

3.1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ (กรมโยธาธิการและผังเมือง) ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบกำกับ ดูแล ด้านนโยบายในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน
- 2) ผู้บริหารโครงการ
- 3) หัวหน้าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่
- 4) วิศวกรโครงการ

3.2 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการ รวมถึงประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1) นายกเทศมนตรีนครเชียงรายหรือผู้แทน
- 2) ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 คน
- 3) ผู้แทนบริษัทที่ดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม

1.5 ประโยชน์ที่ได้คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงผลการประเมินความสำเร็จของโครงการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ
2. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินที่ได้จากศึกษามาเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน
3. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจสามารถนำรูปแบบการประเมิน เป็น ต้นแบบหรือเป็นกรอบแนวทางในการประเมินโครงการอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

สำรวจแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

การประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโครงการ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการและทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายเพียงใดและช่วยให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ในการดำเนินโครงการ หรือการบริหารโครงการ ไม่ว่าจะ เป็นโครงการของหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนก็ตาม จะต้องมีการวางแผนโครงการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐเมื่อมีการวางแผนโครงการ มีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการแล้ว ผู้ที่มีอำนาจ หรือผู้บริหารก็จะทำการพิจารณาคัดเลือกโครงการ เพื่ออนุมัติโครงการ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

การวางแผนโครงการยังเกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ (Project Management) โดยการบริหารโครงการเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และต้องอาศัยพื้นฐานของกระบวนการจัดการไม่ว่าจะเป็นการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) หรือการจูงใจ (Motivating) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ที่วางไว้ และสัมพันธ์กับระยะเวลาในการดำเนินงาน

แม้ว่าการวางแผนโครงการที่ดีจะส่งผลให้โครงการสำเร็จผลอย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันความสำเร็จของโครงการ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัย และยังต้องผ่านกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการดำเนินโครงการและกระบวนการประเมินผลโครงการ อย่างไรก็ตามกระบวนการวางแผนโครงการที่ดีจะช่วยเพิ่มโอกาสให้โครงการประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยสรุปได้ว่าการวางแผน (Planning) เป็นเรื่องของการคิด และการดำเนินโครงการ (Operation) เป็นเรื่องของการกระทำตามแผนงาน ส่วนการประเมินผลโครงการ (Evaluation) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ได้จากการวางแผนกับผลการดำเนินงาน

ดังนั้น การประเมินผลโครงการจึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีการเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่คิด หรือที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ เพื่อที่จะได้หาวิธีปรับปรุงให้การปฏิบัติงานในโครงการต่อไปสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ดียิ่งขึ้น โดยการประเมินผลโครงการไม่ควรทำการประเมินจากผลผลิต (Output) ที่ได้จาก

การดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ควรพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management)

2.2 สํารวจทฤษฎีหรือแนวคิดหลัก

ในการศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสาร และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

2.2.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP Model

2.2.3 การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมือง

2.2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ความหมายของการประเมินผลโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย [1] ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบ การวัด และการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดคุณค่าและความสำเร็จของโครงการ โดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การประเมินโครงการตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการนั้นๆ และโครงการอื่นๆต่อไป ซึ่งการประเมินโครงการสามารถดำเนินการได้ในระหว่างดำเนินโครงการ หรือเมื่อโครงการเสร็จแล้วก็ได้ เพื่อประเมินคุณค่าหรือคุณภาพของโครงการ หรือการพิจารณาลงความเห็นว่ากิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆในโครงการดีหรือไม่ มีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ และจะนำไปใช้ในโครงการอื่นๆอย่างไร

Suchman [2] กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมเป็นไปตามความต้องการ หรือวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

สมพร แสงชัย และสุนทร เกิดแก้ว[3] กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลหลังจากที่เริ่มที่การปฏิบัติตามโครงการแล้ว โดยมีรูปแบบการประเมินผลโครงการประกอบด้วย การประเมินเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อดูว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นจะ

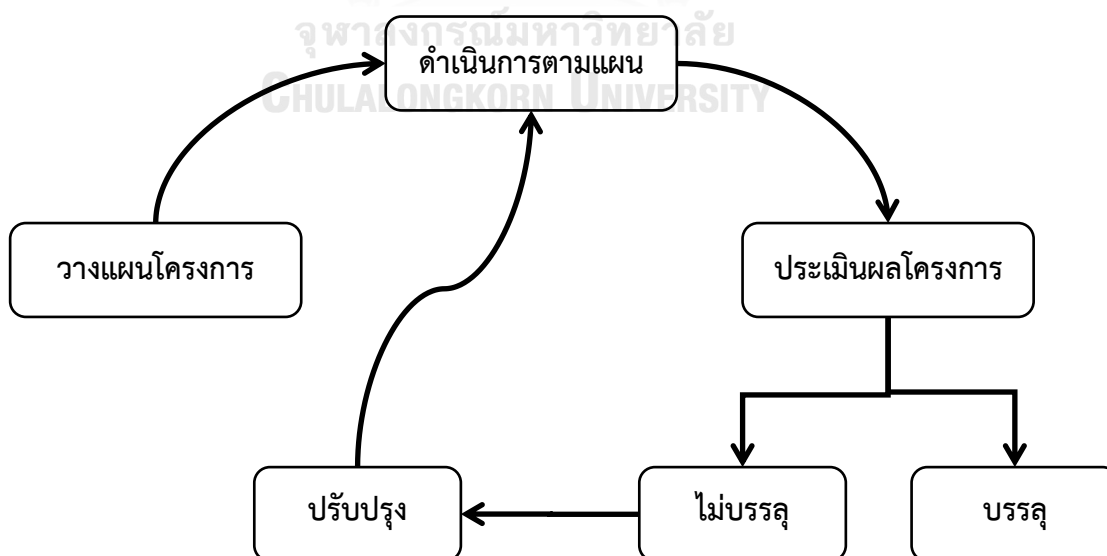
บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และประเมินอย่างเป็นระบบ ได้แก่ เงิน คน วัสดุ อุปกรณ์ และการเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบบริหารต่างๆ รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ เป็นต้น

จากการที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการ สรุปได้ว่าการประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการอย่างเป็นระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือยุติการดำเนินโครงการนั้น ตลอดจนการประเมินระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [4] สรุปไว้ว่าในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมีการวางนโยบายระดับชาติ เพื่อให้เป้าหมายในการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ จึงรับนโยบายมาวางแผนโครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการดำเนินโครงการใดโครงการหนึ่ง จะเริ่มจากการวางแผนโครงการ จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน แล้วจึงประเมินผลโครงการ โดยผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปปรับปรุงการวางแผนเพื่อให้หน่วยปฏิบัติดำเนินโครงการตามแผนที่ปรับปรุงแล้ว และจะมีการประเมินผลอีกครั้ง หรือจนกระทั่งมีหลักฐานยืนยันว่าวิธีการตามแผนงานที่ปรับปรุงใหม่นั้น สามารถทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการวางแผนโครงการกับการประเมินผลโครงการ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

ทั้งนี้ การประเมินผลโครงการที่ดีควรตรวจสอบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นคุ้มค่าหรือไม่ โครงการมีผลกระทบระหว่างดำเนินงานต่อกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เข้าร่วมโครงการอย่างไร และมีผลกระทบหลังสิ้นสุดโครงการ ตลอดจนผลกระทบระยะยาวต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนสำหรับโครงการต่อไป

เกษม ศิริสุขโขดม[5] ได้สรุปว่าการประเมินผลโครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อตัดสินใจว่าควรยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยหากประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายก็ควรดำเนินการต่อไป ในทางกลับกันหากประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหา หรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่าก็ควรพิจารณายกเลิกโครงการ

2. เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการว่าเป็นไปตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

3. เพื่อปรับปรุงงาน ถ้านำโครงการไปปฏิบัติแล้วพบว่าบางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมด แต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ ควรนำโครงการนั้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นโดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด แล้วพิจารณาแก้ไขให้ตรงประเด็นต่อไป

4. เพื่อศึกษาทางเลือก (Alternative) โดยปกติผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด สำหรับโครงการอย่างน้อย 2 ทางเลือก ซึ่งการประเมินผลก่อน หรือระหว่างดำเนินโครงการจะช่วยให้เปรียบเทียบทางเลือกก่อนการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

5. เพื่อขยายผลในการนำโครงการไปปฏิบัติในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตามควรต้องทำการประเมินบริบท หรือสภาพแวดล้อมของแต่ละโครงการ ก่อนนำผลการประเมินที่ได้ทำไว้ ไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

นอกจากนี้ เกษม ศิริสุขโขดม ยังได้สรุปว่าการประเมินผลโครงการสามารถจำแนกออกเป็น 4 ระยะดังนี้

1. การประเมินผลโครงการก่อนดำเนินงาน (Pre - evaluation) เป็นการประเมินว่ามีความจำเป็น และความเป็นไปได้ในการกำหนดให้มีโครงการหรือแผนงานนั้นๆหรือไม่ บางครั้งเรียกการประเมินผลประเภทนี้ว่าการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หรือการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)

2. การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน (On - going Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่างๆว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่

3. การประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post - evaluation) เป็นการประเมินว่าผลของการดำเนินงานนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่

4. การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนินโครงการหรือแผนงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการมีโครงการหรือปัจจัยอื่นๆ

ขั้นตอนในการประเมินผลโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ[4] ได้สรุปขั้นตอนการประเมินผลโครงการออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนเพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตของการประเมินผลซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถเลือกวิธีการประเมินผลและกำหนดวิธีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม เช่น การเลือกว่าต้องการประเมินผลโครงการในช่วงระยะเวลาใด และต้องการดูผลลัพธ์ของการจัดทำโครงการในลักษณะใดบ้าง อันจะส่งผลให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์

2. ขั้นตอนการกำหนดประเด็นในการประเมิน โดยควรกำหนดประเด็นการประเมินที่ผู้ประเมินสนใจ และปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ ว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของโครงการ

3. ขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ผู้ประเมินผลจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการแต่ละปัจจัย ควรมีขนาดเท่าใดจึงจะสามารถตัดสินใจได้ว่าโครงการประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จ

4. ขั้นตอนการกำหนดวิธีการ และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ เป็นการวางแผน และรวบรวมรายละเอียดของการดำเนินงานประเมินผล ได้แก่ การกำหนดรายละเอียดของปัจจัยต่างๆ ว่าควรมีวิธีการวัดอย่างไร จำเป็นต้องใช้เครื่องมือใดในการวัด ข้อมูลที่จะจัดเก็บนั้นมาจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง และจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างไร

5. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ผล เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานซึ่งผู้ประเมินผลจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับทำการวิเคราะห์ผลตามแผนที่วางไว้

6. ขั้นตอนการสรุปผลการประเมินโครงการ เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในกระบวนการประเมินผลมาสรุป โดยบรรยายถึงสภาพของโครงการที่เกิดขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดทำโครงการรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำโครงการและนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ต่อไป

โดยสรุปขั้นตอนการประเมินผลโครงการ ผู้ประเมินต้องกำหนดตัวชี้วัด หรือที่เรียกว่าดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถบอกถึงความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินการประเมินว่า ผลการประเมินมีความสำเร็จเป็นไปตามความต้องการของโครงการ/กิจกรรมหรือไม่ เพื่อให้การประเมินผลโครงการมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการประเมินผลโครงการ

ฐาปนา ฉินไพศาล และอัจฉรา ชิวะตระกูลกิจ [6]กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลโครงการว่ามีประโยชน์ต่อการบริหารโครงการ ดังนี้

1. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจน กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้เริ่มดำเนินงานควรได้รับการประเมินผลเสียก่อน หากมีส่วนใดที่ขาดความชัดเจนจะได้ทำการปรับปรุงให้ชัดเจนเสียก่อน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีทิศทาง และลดอัตราการเกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติ

2. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์เต็มที่ หรือเป็นไปอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะการประเมินผลโครงการเป็นการวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ รวมถึงวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรทุกประเภทที่ได้รับการจัดสรรในโครงการให้มีจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน ดังนั้น ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นจะถูกตัดทอนลงไป ทำให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนโครงการอันประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ (1) การริเริ่มและการจัดโครงการ (2) การวิเคราะห์และประเมินโครงการ (3) การนำโครงการไปปฏิบัติ และ (4) การประเมินผลโครงการ จะเห็นได้ว่าการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้โครงการบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าการประเมินผลโครงการมีส่วนช่วยให้การวางแผนโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือดำเนินงานไปได้ด้วยดี

4. ช่วยในการควบคุมคุณภาพของงานเพราะการประเมินผลโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานทุกส่วนของโครงการอย่างมีระบบโดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยนำเข้าทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิเคราะห์กระบวนการ ตลอดจนผลผลิต โดยทำการติดตามและประเมินผลทุกขั้นตอน เพื่อมิให้งานในส่วนใดเกิดปัญหาหรือไม่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามหากพบว่างานไม่มีคุณภาพจะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่างานนั้นจะเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จึงถือได้ว่าการติดตามและประเมินผลช่วยในการควบคุมคุณภาพของโครงการ

5. ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ เพราะการติดตามและประเมินผลจะทำให้ผู้บริหารโครงการทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจว่าควรดำเนินงานโครงการนั้นต่อไป หรือควรงดโครงการนั้นเสีย นอกจากนี้ผลของการประเมินโครงการยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผน หรือกำหนดนโยบายขององค์กรได้อีกด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ทฤษฎีการประเมินผลโครงการมีรากฐานมาจากการตรวจสอบได้ (Accountability) และการแสวงหาความรู้ทางสังคม (Social Inquiry) เนื่องจากสังคมต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรต่างๆในการดำเนินโครงการของรัฐ จึงเสนอให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

Marin C. Alkin [7] ได้แบ่งกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การประเมินที่เน้นวิธีการ (Methods) โดยการประเมินในยุคแรกมาจากการวัดความรู้ในโรงเรียนที่ใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้คะแนนมาเป็นตัวชี้ระดับผลสัมฤทธิ์การใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดและประเมินผลมีการใช้กันอย่างกว้างขวางในระบบการศึกษาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วขยายสู่การบริการทางสังคมของรัฐด้านอื่นๆ เช่น สาธารณสุข การพัฒนาชุมชน การประเมินในยุคนี้ มุ่งสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะของสิ่งที่จะประเมิน วิธีการทางการวิจัยถูกนำมาใช้ในการดำเนินการประเมินผล ทั้งการตั้งสมมติฐาน การกำหนดวัตถุประสงค์ การสุ่มตัวอย่าง และการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล นักทฤษฎีในกลุ่มนี้มีความเห็นที่เหมือนกันว่าในการประเมินแต่ละครั้ง จะต้องมียุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์ นักประเมินมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจว่าสารสนเทศใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อให้การประเมินบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

กลุ่มที่ 2 การประเมินที่เน้นถึงการให้คุณค่าของสิ่งที่ประเมิน (Valuing) เป็นกระบวนการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่จะทำการประเมิน เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสิ่งนั้น ในการประเมิน หรือกำหนดคุณค่าของสิ่งใดนักประเมินจะทำการสรุปอ้างอิงจากสิ่งที่สังเกตได้ที่เป็นตัวแทนของคุณค่านั้น โดยใช้วิธีการเชิงธรรมชาติ คือหลักการตัดสินใจคุณค่าด้วยเหตุผลและประสบการณ์ส่วนตัว หรือใช้วิธีการเชิงระบบโดยนำผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณค่าของสิ่งนั้นๆ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานการให้ความสำคัญกับคุณค่าของสิ่งที่จะประเมิน มุ่งเน้นที่คุณค่าของสิ่งที่ทำการประเมินทั้งคุณค่าภายใน (Merit) และคุณค่าภายนอก (Value or worth) โดยคุณค่าภายในเป็นสิ่งที่แฝงเร้นอยู่ในสิ่งนั้นตลอดเวลาไม่ขึ้นอยู่กับบริบท เช่น คุณค่าของทอง (คุณค่าของความเป็นโลหะที่หายาก) ส่วนคุณค่าภายนอกจะขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของสิ่งนั้นกับบริบท ด้านเวลา เศรษฐกิจ สังคม เช่น มูลค่าของทอง (ค่าตามที่ซื้อขายกันในท้องตลาด) เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 การประเมินที่เน้นถึงการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Utility) โดยให้ความสำคัญต่อการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการนำไปใช้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ประเมิน หรือสนับสนุนการตัดสินใจ หรือนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาสิ่งที่มีประเมินผล โดยนักประเมินควรทราบแนวทางในตัดสินใจของผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูล เพื่อทำการ

ประเมินผลที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ เพื่อให้ผลการประเมินถูกนำไปใช้ประโยชน์จึงต้องมีการเผยแพร่สารสนเทศของการประเมิน ดังนั้นนักประเมินจึงต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อคัดเลือกประเภทรูปแบบและการนำเสนอรายงานการประเมินที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

รูปแบบการประเมินผลโครงการ

จากแนวคิดทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่ม นักทฤษฎีในแต่ละกลุ่มได้พัฒนาแนวคิดออกมาเป็นรูปแบบ (Model) หรือแนวทาง (Approach) สู่การปฏิบัติ โดยรูปแบบการประเมินจะมีชื่อเรียกเฉพาะตามที่คุณคิดกำหนดไว้ หรือเรียกตามชื่อผู้คิด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 รูปแบบการประเมินที่พัฒนามาจากแนวความคิดที่เน้นถึงวิธีการ (Methods)

R.W. Tyler [8] ได้พัฒนารูปแบบการประเมินแบบการบริหารแผนงาน/โครงการ และการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ (Goal Based Approach, Behavioral Objective Approach) เพื่อใช้ศึกษาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆซึ่งเรียกว่า The Eight Year Study วิธีการประเมินของ Tyler เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะประเมินเป็นหลัก วัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะประเมินจึงเป็นทั้งเป้าหมายของการประเมิน และผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งสามารถนำมาเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินผลสำเร็จของการดำเนินงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะประเมินต้องมีความชัดเจนในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อที่นักประเมินจะวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับสิ่งที่จะประเมิน

Chen, Bickman and Rogers [9] ได้เสนอรูปแบบการประเมินแบบอิงการขับเคลื่อนทางทฤษฎี Theory – Based Approach โดยใช้ทฤษฎีโครงการเป็นเครื่องนำทางสำหรับตัดสินว่าโครงการนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ และปัจจัยใดเป็นสาเหตุของผลของโครงการที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาโครงการลักษณะนั้นต่อไป การประเมินตามแนวคิดนี้เริ่มจากการใช้ตรรกศาสตร์ของโครงการด้วยการพัฒนาทฤษฎีที่เหมาะสมกับสถานการณ์มีความเที่ยงตรงภายใต้บริบทของโครงการ แนวคิดทางทฤษฎีจะช่วยเชื่อมโยงระหว่างปัจจัย กิจกรรมการดำเนินงาน และผลลัพธ์ อันเป็นผลสำเร็จของโครงการมีการระบุตัวแปรต้น และตัวแปรตาม พร้อมทั้งการเชื่อมโยงสาเหตุผลการประเมิน ทำให้ทราบปัจจัยต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมการดำเนินงานนำไปสู่ผลลัพธ์ ตามคำทำนายของทฤษฎีหรือไม่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นประสบความสำเร็จเพียงใด และปัจจัยใดเป็นส่วนสำคัญต่อการเกิดผลสำเร็จ หรือไม่สำเร็จอย่างไร

กลุ่มที่ 2 รูปแบบการประเมินที่พัฒนามาจากแนวความคิดที่เน้นถึงการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่จะประเมิน (Valuing)

Michael Scriven[10] มีความเห็นว่าการประเมินผลไม่ควรเน้นหนักไปที่การประเมินตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เท่านั้น (Goal free Approach) ควรจะประเมินผลกระทบต่างๆที่

เกิดขึ้นด้วย ดังนั้นการประเมินผลแบบไม่มุ่งที่เป้าประสงค์นี้ดีกว่าแบบมุ่งที่เป้าประสงค์ (Goal Based Evaluation) เพราะว่าผู้ประเมินผลอาจค้นพบผลผลิตบางอย่างที่ไม่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย แต่สิ่งที่ค้นพบนี้มีความสำคัญมากก็ได้ ดังนั้นการประเมินจะต้องมองในลักษณะองค์รวมเป็นภาพกว้าง ต้องประเมินทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการอย่างไรก็ตาม Scriven แนะนำว่าควรใช้การประเมินผลในรูปแบบดังกล่าวนี้เสริมการประเมินผลแบบมุ่งที่เป้าประสงค์ด้วยจะเป็นการดี

Stake[11] ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่สนองความต้องการสารสนเทศของผู้สนใจใช้ผลการประเมิน (Responsive/Countenance Model) โดยพยายามตัดสินคุณค่าของการดำเนินงานตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายอย่างกว้างขวาง รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต และสัมภาษณ์ตามสภาพธรรมชาติ โดยใช้นักสังเกตหลายคนสังเกตกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ เน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้กระบวนการ และผลกระทบในด้านการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาองค์ประกอบของการประเมิน 3 ส่วน คือ (1) สิ่งที่ต้องการประเมิน (2) การปฏิบัติ และ (3) ผลลัพธ์ โดยวิธีการประเมินจะเน้นการบรรยายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตามที่คาดหวัง และที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำมาตัดสินคุณค่า โดยเปรียบเทียบมาตรฐานในทัศนะของผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ส่วนการตัดสินคุณค่าสุดท้ายให้เป็นหน้าที่ของผู้ใช้ผลการประเมิน โดยให้กำหนดเกณฑ์และพิจารณาคุณค่าของกลุ่มต่างๆเอง

กลุ่มที่ 3 รูปแบบการประเมินที่พัฒนามาจากแนวความคิดที่เน้นถึงการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Utility)

Daniel L. Stufflebeam[12] ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (Context – Input – Process - Product Approach: CIPP) เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของสิ่งที่จะประเมิน การดำเนินงาน การกำหนดยุทธวิธี แผนงาน และการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีแผนงาน การดำเนินงานให้มีความเหมาะสม รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน คงไว้ ขยาย ยุบ หรือยกเลิกโครงการ เป็นต้น

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการแบบ CIPP Model

รูปแบบจำลอง CIPP Model เป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการประเมินโครงการแบบองค์รวม เพื่อช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการกำหนด เป้าหมาย กลยุทธ์ การดำเนินงาน แผนงาน รวมถึงการตัดสินใจปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ หรือแผนงานให้เหมาะสม เช่น คงไว้ ขยาย ยุบ หรือยกเลิกโครงการ เป็นต้น โดย Daniel L. Stufflebeam[12] ได้เสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ดังนี้ (แผนภาพที่ 2)

1. การประเมินด้านบริบทหรือด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เพื่อตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหา หรือความต้องการที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายของรัฐบาลหรือไม่ และเป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆหรือไม่ เป็นต้น การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโครงการภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากร (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการในประเด็นความเหมาะสม และความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการดำเนินงาน เป็นต้น การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้เอกสาร หรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้างและตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใดใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P) เป็นการประเมินระหว่างการทำดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

3.1 เพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

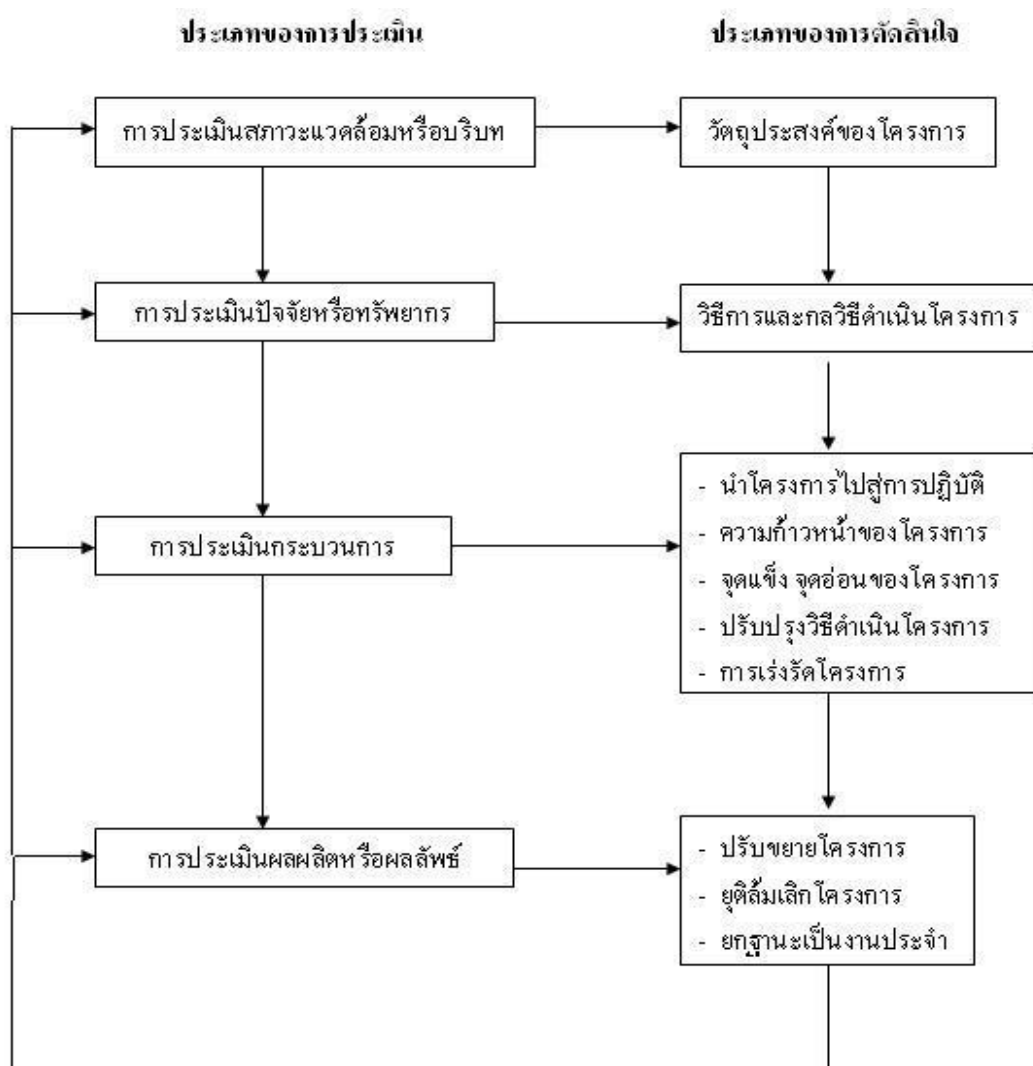
3.2 เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อเก็บข้อมูลต่างๆที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ และการประเมินผลเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนการ/โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นปัจจัยเบื้องต้นและปัจจัยร่วม

สรุปการประเมินแบบ CIPP Model เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมดซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ครอบคลุม อาทิ การกำหนดประเด็นของตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือ กำหนดวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เป็นต้น

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจตามแบบ CIPP Model

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

ทั้งนี้ การประเมินผลโครงการตามแบบ CIPP Model ยังมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้ (แผนภาพที่ 3)

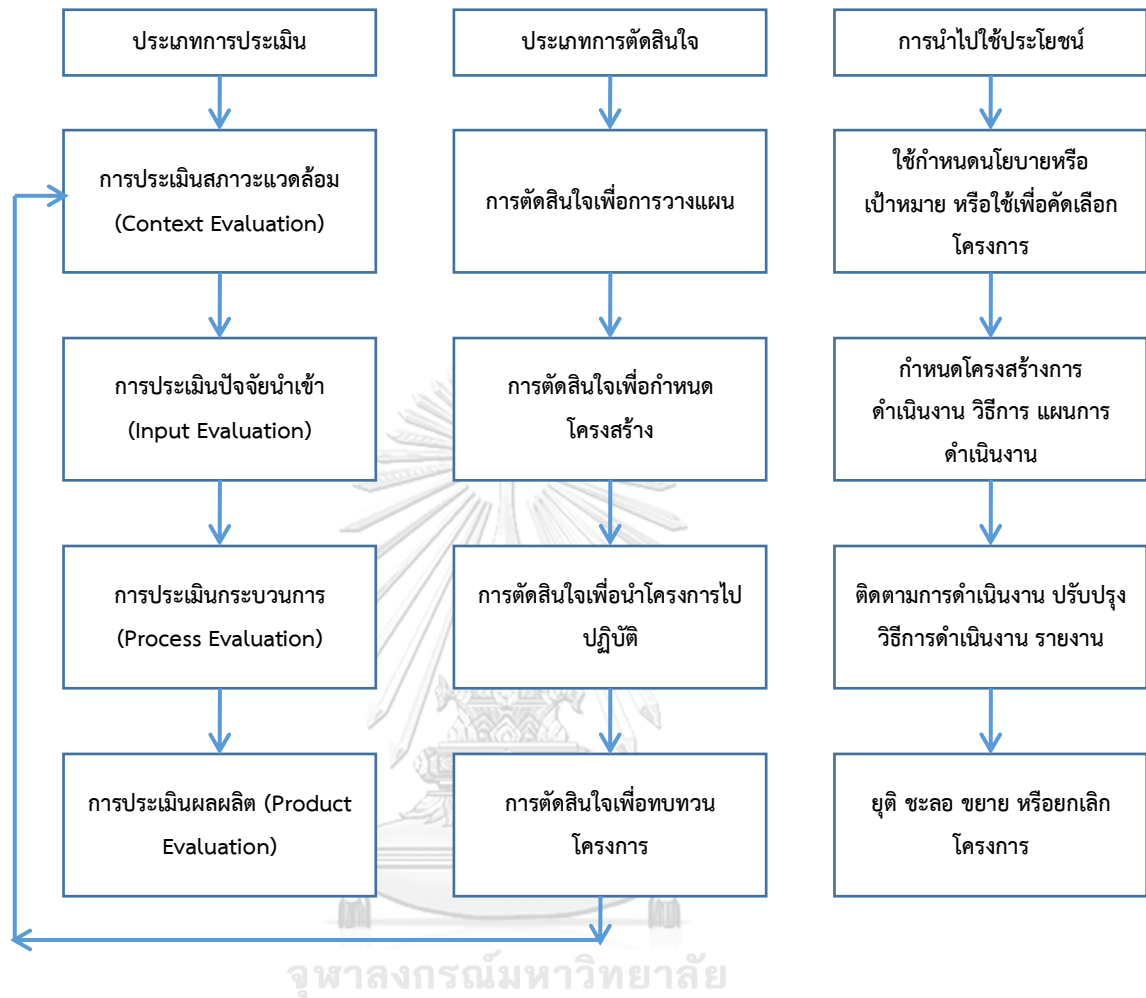
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับบริบท หรือสภาพแวดล้อม

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ประเภทของการประเมินกับประเภทการตัดสินใจและการนำไปใช้ประโยชน์

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

สรุปผลการสำรวจแนวคิดและทฤษฎี พบว่า การประเมินผลโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโครงการ โดยเป็นกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ จากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินผลโครงการสามารถทำได้ทั้งก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังจากดำเนินโครงการเสร็จแล้ว

เบื้องต้นการดำเนินโครงการ หรือการบริหารโครงการจะต้องมีการวางแผนโครงการ (Planning) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ พิจารณาคัดเลือกโครงการ ขออนุมัติโครงการ และนำโครงการไปปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน (Implementation) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของโครงการสามารถทำการประเมินผลควบคู่ไปได้ โดย

รูปแบบการประเมินมีหลายวิธี และวิธีประเมินผลโครงการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้ดีที่สุด และนิยมใช้มากที่สุด คือ การประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (Context – Input – Process - Product Approach) โดยใช้แบบจำลอง CIPP Model ของ Stufflebeam ซึ่งมีรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องกัน ในการดำเนินงานมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นสารสนเทศ เพื่อนำไปปฏิบัติ หรือปรับปรุงแผนการดำเนินงานโครงการอย่างทันที่ รวมถึงเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของโครงการในการดำเนินงาน การกำหนดยุทธวิธี แผนงาน และการปรับเปลี่ยนยุทธวิธี แผนงานการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน คงไว้ ขยาย ยุบ หรือยกเลิกโครงการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การประเมินผลโครงการตามแบบ CIPP Model เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ และเป็นต้นแบบในการติดตามประเมินผลโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย รวมถึงโครงการพัฒนาอื่นๆ ของกรมโยธาธิการและผังเมืองต่อไป

2.2.3 การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมือง

ลักษณะและสาเหตุหลักของการเกิดน้ำท่วม[13]

จากสภาพการเกิดน้ำท่วม/อุทกภัย ตลอดจนความรุนแรงและระยะเวลา น้ำท่วมขัง และลักษณะภูมิประเทศบริเวณโดยรอบพื้นที่ชุมชนต่างๆ ในประเทศไทย สามารถจำแนกลักษณะ และสาเหตุหลักของการเกิดน้ำท่วม ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำล้นตลิ่งแม่น้ำสายหลัก (River Basin Flood) จะเกิดจากกรณีที่มีฝนตกหนักถึงหนักมากกระจายตัวเป็นบริเวณกว้าง และตกต่อเนื่องในพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาวะน้ำล้นตลิ่งทางน้ำสายหลักเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนตามแนวริมตลิ่งแม่น้ำ/ที่ราบลุ่มริมตลิ่งแม่น้ำเป็นบริเวณกว้าง
2. การเกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำล้นตลิ่งทางน้ำสายรองหรือน้ำไหลบ่าจากลำน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยหรือพื้นที่สูงข้างเคียง (Regional Flood) จะเกิดจากกรณีที่มีฝนตกหนักเฉพาะในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย และส่งผลให้มีปริมาณน้ำท่าระบายออกจากลุ่มน้ำย่อยในปริมาณที่เกินขีดความสามารถในการระบายน้ำของทางระบายน้ำของลุ่มน้ำย่อยนั้นๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาวะน้ำล้นตลิ่งทางน้ำเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนที่ตั้งอยู่ริมทางน้ำนั้นๆ นอกจากนี้ มวลน้ำดังกล่าวยังอาจจะไหลบ่าไปตามผิวดินเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนที่มีระดับต่ำกว่าอย่างต่อเนื่อง

3. การเกิดน้ำท่วมเนื่องจากการยกตัวของระดับน้ำทะเล (Tidal Flood) จะเกิดจากระดับน้ำทะเลที่ยกตัวสูงและหนุนเข้าสู่พื้นที่ชุมชนจากคลองระบายน้ำและท่อระบายน้ำที่ต่อเชื่อมกัน โดยจะส่งผลให้พื้นที่ที่มีระดับต่ำกว่าระดับน้ำทะเลดังกล่าวเกิดน้ำท่วมขัง

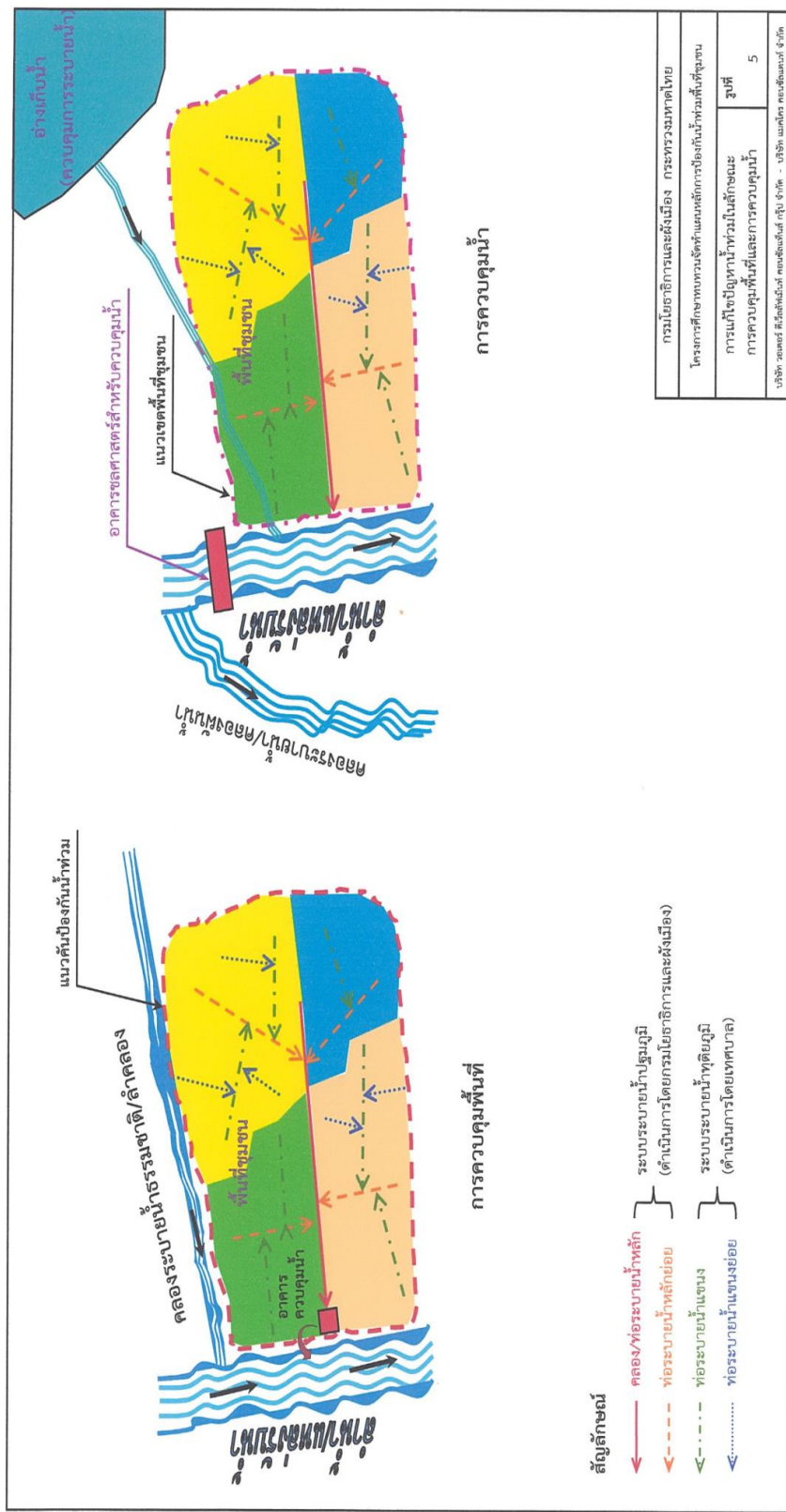
4. การเกิดน้ำท่วมเนื่องจากฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชน (Local Flood) จะเกิดจากกรณีที่เกิดฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชน และคลองระบายน้ำ/ท่อระบายน้ำในชุมชนไม่สามารถระบายน้ำฝนออกไปนอกพื้นที่ได้ และส่งผลให้เกิดน้ำท่วมขังเป็นหย่อมๆ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะการเกิดน้ำท่วมทั้ง 4 ประเภท จะเห็นได้ว่าการเกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำล้นตลิ่งแม่น้ำสายหลัก (River Basin Flood) (ตามข้อ 1) จะส่งผลให้เกิดความเสียหายเป็นบริเวณกว้าง มีมูลค่าความเสียหายสูงและมีระยะเวลาที่น้ำท่วมขังนาน ส่วนการเกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำล้นตลิ่งทางน้ำสายรองหรือน้ำไหลบ่าจากลำน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยหรือพื้นที่สูงข้างเคียง (Regional Flood) (ตามข้อ 2) จะมีระยะเวลาที่น้ำท่วมขังไม่นานและมีมูลค่าความเสียหายน้อยกว่าเมื่อเทียบกับการเกิดอุทกภัยจากน้ำล้นตลิ่งทางน้ำสายหลัก ซึ่งการเกิดอุทกภัยเนื่องจากน้ำล้นตลิ่งนี้จะเกิดอย่างรวดเร็ว/ฉับพลัน ทำให้ประชาชนมีระยะเวลาในการเตรียมตัวอพยพ/ขนย้ายสิ่งของน้อย ในขณะที่การเกิดน้ำท่วมเนื่องจากการยกตัวของระดับน้ำทะเล (Tidal Flood) จะเกิดเฉพาะบริเวณพื้นที่ชุมชนตามแนวริมชายทะเลเท่านั้น ซึ่งจะมีพื้นที่น้ำท่วมจำกัดและมีระยะเวลาที่น้ำท่วมไม่นาน (ตามระยะเวลาการขึ้น - ลงของระดับน้ำทะเล) สำหรับการเกิดน้ำท่วมเนื่องจากฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชนจะมีพื้นที่น้ำท่วมเป็นหย่อมๆ และมีมูลค่าความเสียหายน้อยมากแต่จะส่งผลกระทบต่อการสัญจรของประชาชนในพื้นที่ชุมชน

แนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการระบายน้ำพื้นที่ชุมชน

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและการระบายน้ำประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ แนวทางการควบคุมพื้นที่ และแนวทางการควบคุมน้ำ ดังแสดงในแผนภาพที่ 4 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 4 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในลักษณะการควบคุมพื้นที่และการควบคุมน้ำ

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561

แนวทางที่ 1 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนด้วยการควบคุมพื้นที่ (Land Approach) หรือการป้องกันพื้นที่ชุมชนจากน้ำท่วม เป็นการปกป้องพื้นที่ชุมชนเพื่อป้องกันน้ำท่วมจากน้ำล้นตลิ่งหรือน้ำท่าไหลหลากจากพื้นที่ข้างเคียงเข้าท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งเน้นการป้องกันน้ำท่วมเฉพาะแห่ง (Local Protection) โดยขอบเขตของการปกป้องเพื่อป้องกันน้ำท่วมนั้นจะพิจารณาจากความเหมาะสมของลักษณะการใช้ที่ดิน การขยายตัวของชุมชน และระบบสาธารณูปโภคหลัก ทั้งในสภาพปัจจุบันและตามแผนการพัฒนาในอนาคต ซึ่งในการดำเนินการแก้ไขจะสามารถดำเนินการแยกในแต่ละพื้นที่ชุมชนได้โดยเป็นอิสระต่อกัน และสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว

แนวทางที่ 2 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนด้วยการควบคุมน้ำ (Water Approach) หรือการบังคับน้ำหลากให้ออกจากพื้นที่ชุมชน เป็นการปรับปรุงทางน้ำ หรือบังคับน้ำหลากให้อ้อมพื้นที่ชุมชนด้วยการสร้างทางผันน้ำและอาคารชลศาสตร์ เพื่อควบคุมปริมาณน้ำหลากไม่ให้ไหลมาท่วมพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย รวมถึงการพิจารณาจัดหาแหล่งกักเก็บน้ำที่มีความจุอย่างเหมาะสม เพื่อควบคุมปริมาณน้ำหลากจากพื้นที่ลุ่มน้ำที่จะระบายลงแม่น้ำ/คลองธรรมชาติที่ไหลผ่านพื้นที่ชุมชนอีกด้วย โดยในการดำเนินการแก้ไขจะต้องพิจารณาถึงภาพรวมของการไหลของโครงข่ายทางน้ำหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเนื่องทางด้านเหนือน้ำและทางด้านท้ายน้ำ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลามากในการดำเนินงานให้เสร็จสมบูรณ์ทั้งระบบ

ในการจัดทำแผนหลักการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนจะพิจารณาใช้ทั้งแนวทางการควบคุมน้ำและแนวทางการควบคุมพื้นที่ประกอบกัน โดยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และจะพิจารณาดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่รอบๆ พื้นที่ชุมชนที่ป้องกันน้ำท่วมควบคู่กันไป

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของกรมโยธาธิการและผังเมือง และยังไม่มีผลการประเมินผลโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งกลุ่มงานวิจัย ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ และ (2) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำและการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน

กลุ่มที่ 1 งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

เป็นการศึกษางานวิจัยที่นำรูปแบบการประเมินผลโครงการตามแบบจำลอง CIPP Model มาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อวางแผนโครงการ นำโครงการไปปฏิบัติ ปรับปรุงโครงการ หรือทบทวนโครงการ ให้มีประสิทธิภาพ มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ และเป็นต้นแบบในการประเมินผลในโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการ

ประเมินผลโครงการ ตามแบบจำลอง CIPP Model แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพแวดล้อม (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านผลผลิต โดยผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัย ในกลุ่มนี้ จำนวน 2 งาน ดังนี้

ยุพิน อุปนวล (2557) ศึกษาการประเมินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมน หมู่ที่ 1 ตำบลหนองหล่ม อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในการประเมินผลโครงการ ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP (CIPP Evaluation Model) ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1 จำนวน 6 คนและประชาชนจำนวน 296 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาคือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีผลการศึกษาโดยสรุป (1) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม พบว่าโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมนสอดคล้องกับนโยบายและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เนื่องจากสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ประชาชนมีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินโครงการ มีความชัดเจนเหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้ตามตรงวัตถุประสงค์ (2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าเจ้าหน้าที่มีศักยภาพ มีความสามารถและความรับผิดชอบต่อการดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมน และมีแนวทางดำเนินงานโครงการได้อย่างเหมาะสม ด้านงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้มีความเพียงพอและเหมาะสม ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (3) ด้านกระบวนการ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมนไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง มีการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการให้ประชาชนเข้าใจอย่างชัดเจนและครอบคลุมในทุกพื้นที่ ช่วงเวลาดำเนินโครงการมีความเหมาะสม กิจกรรมมีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้ได้ประโยชน์จากโครงการ และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ เช่น การร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับดีมาก และ (4) ด้านผลผลิต พบว่าโครงการสามารถใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นเพียงพอ กับความต้องการของประชาชน และพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการเพิ่มขึ้น โครงการสามารถแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินโครงการสามารถแก้ไขปัญหาที่ท่วม น้ำหลากได้อยู่ในระดับมาก

อารีย์ สวนวิจิตร (2549) ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ประเมินโครงการใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการศึกษา พบว่า (1) ด้านบริบทหรือสิ่งแวดล้อมของโครงการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ครู

ผู้สนับสนุน ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าโครงการมีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ และสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นมีความเห็นว่า โครงการได้รับการพัฒนาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ค่อนข้างมาก แต่ยังคงขาดสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างทำให้กิจกรรมบางอย่างของโรงเรียนหยุดชะงัก และผู้นำท้องถิ่นบางคนยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสม (3) ด้านกระบวนการมีความเห็นว่า ในการดำเนินการยังมีปัญหาและอุปสรรค ในการประสานงานติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้นิเทศประเมินผลได้ไม่ทั่วถึงและไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และ (4) ด้านผลผลิต จากผลการปฏิบัติงานเห็นได้ว่านักเรียนและประชาชนมีความสนใจต่อกิจกรรมให้ ความร่วมมือและทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนทำให้โครงการนี้ มีผลงานที่เด่นชัดขึ้น

สรุปผลการวิพากษ์งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ งานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง คือ (1) การประเมินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองมน หมู่ที่ 1 ตำบลหนองหล่ม อำเภอห้างฉัตร จังหวัด ลำปาง ของยุพิน อุปนวล (2557) และ (2) การประเมินผลโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน เขตชนบทยากจน 38 จังหวัด โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของอารีย์ สนวนวิจิตร (2549) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่นำแนวทางการประเมินผลโครงการแบบ CIPP Model มาใช้ มีการนำเสนอ ถึงหัวข้อต่างๆในงานวิจัยประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตของข้อมูลใน การวิจัย และผลการศึกษา ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดคือ วัตถุประสงค์ของการศึกษามี การเขียนโดยนำชื่อเรื่องของงานวิจัยมาเขียน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สำหรับ ระเบียบวิธีการวิจัยมีการเสนอว่าใช้วิธี CIPP Model ในการดำเนินการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถ ตัดสินใจได้ว่าวิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ตรงกับความสนใจในการศึกษาหรือไม่ มีการนำเสนอขอบเขต ของข้อมูล และระยะเวลาในการศึกษา 5 เดือน ถือว่ามากพอสมควรสำหรับการวิเคราะห์ประเมินผล โครงการ โดยใช้แบบจำลอง CIPP Model จึงทำให้งานวิจัยนี้มีความน่าเชื่อถือ ประกอบกับผล การศึกษามีการเขียนรายละเอียดของผลการศึกษาที่กระชับ มีข้อเสนอแนะชัดเจนสามารถนำไป ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

กลุ่มที่ 2 งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และการป้องกันน้ำท่วม

เป็นการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการน้ำท่วมภายในชุมชน การจัดการแหล่งน้ำ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการน้ำ ท่วมในพื้นที่ชุมชนต่อไป อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการน้ำท่วมภายในชุมชน และการบริหารจัดการ แหล่งน้ำมีหลายปัจจัยที่ทำให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งอาจเกิดจากสภาพพื้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน ระบบการบริหารจัดการในพื้นที่ รวมถึงภาวะผู้นำ และ งบประมาณในการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยในกลุ่มนี้ จำนวน 3 งาน สรุปได้ดังนี้

เมชิน มะโนแก้ว (2550) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำท่วมของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด ไม่สามารถบริหารจัดการน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนในเขตความรับผิดชอบของ อบต. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรที่ต้องมีองค์ความรู้ในด้านเทคนิค วิศวกรรมในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม รวมถึงแนวทางการแก้ไขน้ำท่วม ซึ่งปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดดในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม คือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่มีไม่เพียงพอ อำนาจหน้าที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการแก้ไขปัญหา เกิดปัญหาการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆที่ต้องทำงานร่วมกันหรือกับประชาชนและภาคเอกชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดดจึงควรมีการประสานความร่วมมือจากองค์กร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมภายในตำบลป่าแดดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อธิภัทร ปุราชะโก (2551) ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งน้ำโดยชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการแหล่งน้ำในชุมชนส่วนใหญ่ประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็กมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำค่อนข้างน้อย ส่วนหมู่บ้านขนาดกลางประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการแหล่งน้ำอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ พบว่าประชาชนของหมู่บ้านขนาดเล็ก และหมู่บ้านขนาดกลาง มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดยไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่การประชุมวางแผน การวิเคราะห์ปัญหา การนำแผนงานกิจกรรม โครงการไปดำเนินการ และการประเมินผลโครงการ ซึ่งจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มพบว่า หมู่บ้านบางหมู่บ้านไม่มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำ หรือมีการบริหารจัดการแหล่งน้ำค่อนข้างน้อย เช่น การบริหารจัดการแหล่งน้ำสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน การบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ปัญหาที่พบในการบริหารจัดการแหล่งน้ำส่วนใหญ่เกิดจากการที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ประชาชนไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ และแหล่งน้ำขาดการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าในช่วงฤดูฝนหมู่บ้านก็จะประสบกับปัญหาน้ำท่วม พอถึงฤดูแล้งก็จะประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำภายในหมู่บ้าน น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค รวมถึงไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพของน้ำสะอาด

พิทักษ์ พละศักดิ์ (2554) ศึกษาแนวทางการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำสาธารณะในเขตตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำสาธารณะในเขตตำบลบางกระเจ้า มีความซับซ้อน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมเมืองเชิงพาณิชย์ และนโยบายสนับสนุนของรัฐทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินจากผู้ถือครองดั้งเดิมสู่นายทุนสถานประกอบการ

ประกอบกับแหล่งน้ำสาธารณะในเขตตำบลบางกระเจ้า มีความอุดมสมบูรณ์ มีภูมิทัศน์สวยงาม การคมนาคมสะดวกสบาย และผังเมืองรวมในเขตตำบลบางกระเจ้า ยังเปิดให้มีการลงทุนในพื้นที่ได้ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบท เป็นสังคมเมือง สังคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น ทำให้แหล่งน้ำสาธารณะเดิมจากที่เคยสูบน้ำใช้เพื่อการเกษตรกรรม เปลี่ยนเป็นแหล่งน้ำเพื่อรองรับชุมชนขนาดใหญ่ และสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งยังมีการระบายน้ำเสียทิ้งลงในแหล่งน้ำสาธารณะต่างๆในเขตตำบลบางกระเจ้าอีกด้วย

ปัญหาที่พบในการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำสาธารณะในเขตตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำ อีกทั้งยังไม่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการกำกับ ดูแล แหล่งน้ำ มีการรุกร้าลำน้ำเพื่อประกอบกิจการต่างๆ ส่งผลให้แหล่งน้ำสาธารณะเสื่อมโทรม น้ำไม่มีคุณภาพ และไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพของน้ำสะอาด เป็นต้น

สรุปผลการวิพากษ์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และการป้องกันน้ำท่วม
งานวิจัยทั้ง 3 เรื่อง คือ (1) แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำท่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ของเมธิณ มะโนแก้ว (2550) (2) การบริหารจัดการแหล่งน้ำโดยชุมชน กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ของอริภัทร ปุราชะโก (2551) และ (3) แนวทางการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งน้ำสาธารณะในเขตตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทร จังหวัดสมุทรสาคร ของพิทักษ์ พละศักดิ์ (2554) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการนำเสนอถึงหัวข้อต่างๆ ในงานวิจัยประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตของข้อมูลในการวิจัย และผลการศึกษา ซึ่งในแต่ละงานวิจัยเน้นศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำ โดยผลการศึกษาการบริหารจัดการน้ำไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการดำเนินงาน มีปัญหาอุปสรรคในหลายด้านทำให้โครงการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษามีการเขียนรายละเอียด ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเลือกใช้รูปแบบการประเมินผลโครงการตามแบบ CIPP Model เพราะเป็นรูปแบบการประเมินแบบองค์รวมที่มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ สามารถประเมินผลโครงการได้ทั้งก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังจากโครงการแล้วเสร็จ หรือจะประเมินผลโครงการควบคู่ไปกับระหว่างการดำเนินโครงการก็ได้

ผู้ศึกษาวิจัยเลือกใช้วิธีการประเมินผลโครงการตามแบบจำลอง CIPP Model โดยนำรูปแบบการประเมินมาประยุกต์ใช้ในกรอบแนวคิดในการทำวิจัยการประเมินผลความสำเร็จของการโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่ได้กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อวางแผนโครงการ นำโครงการไปปฏิบัติ ปรับปรุงโครงการ หรือทบทวนโครงการให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การประเมินผลโครงการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามแผนภาพที่ 5 ดังนี้

1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม นโยบายรัฐบาล รวมถึง วัตถุประสงค์ของโครงการความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบและประเมินว่าโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลหรือไม่ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

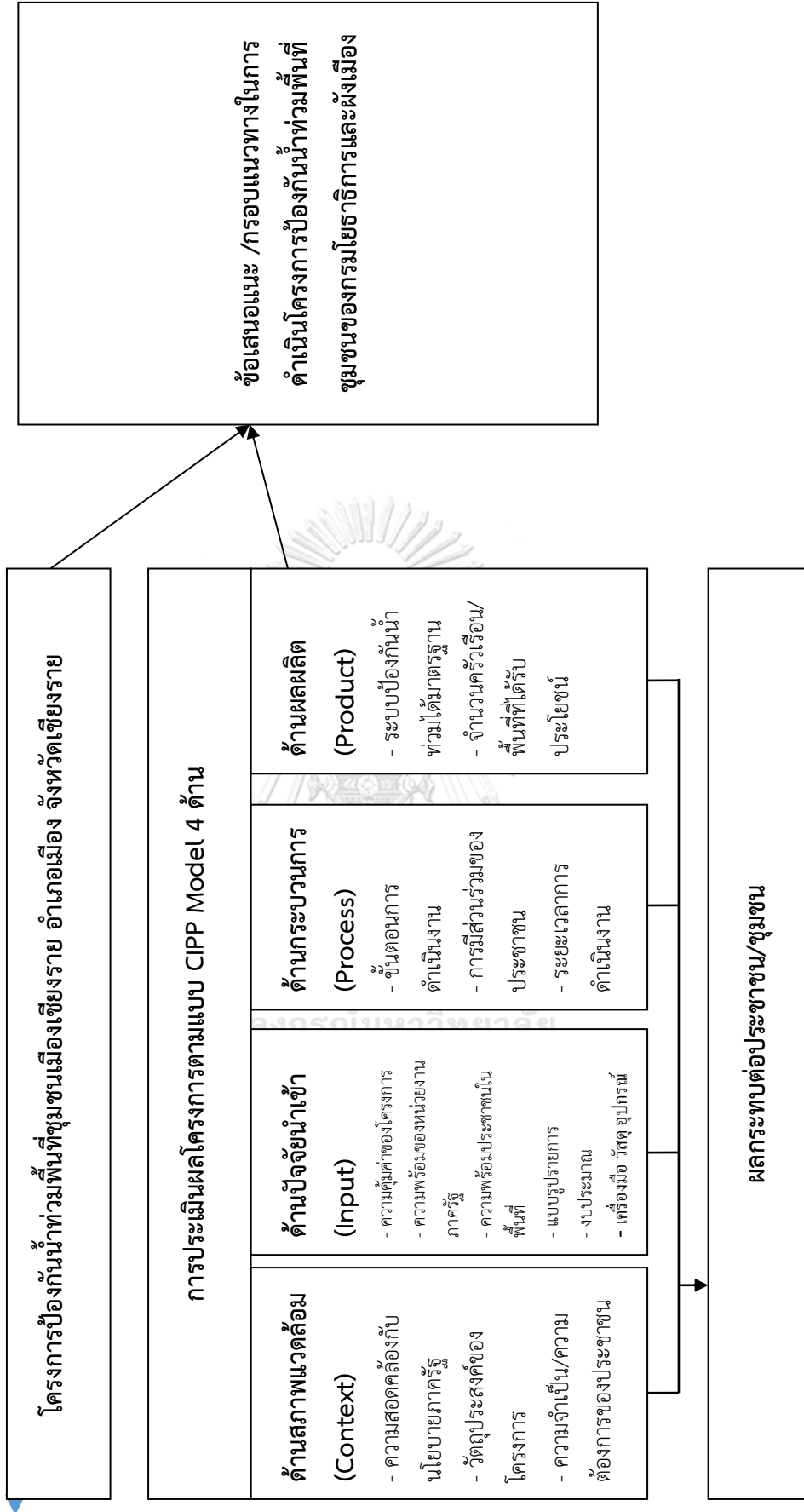
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมของปัจจัยต่างๆในการดำเนินงาน เช่น ระยะเวลาการดำเนินงาน งบประมาณ รูปแบบรายการ สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร แรงงาน รวมถึงประสบการณ์การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เป็นต้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าปัจจัยนำเข้าโครงการมีความเหมาะสม และสามารถทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่อย่างไร

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้น เช่น การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ การสำรวจออกแบบ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินโครงการ เป็นต้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบวิธีการดำเนินโครงการว่ามีความเหมาะสม หรือมีข้อบกพร่องอย่างไรที่อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินถึงผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินโครงการว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้ เพื่อให้การประเมินผลโครงการมีความครอบคลุม ผู้วิจัยจึงสนใจในการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) ของโครงการที่มีต่อประชาชนหรือชุมชน ซึ่งเป็นการประเมินตามแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนว่าส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนหรือไม่อย่างไร และหน่วยงานมีแนวทางในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินผลโครงการตามแบบ CIPP Model มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เนื่องจากรูปแบบการประเมินผลตามแบบ CIPP Model สามารถประเมินผลโครงการได้ทั้งก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ หลังจากโครงการแล้วเสร็จ หรือจะประเมินผลโครงการควบคู่ไปกับระหว่างดำเนินโครงการก็ได้ โดยผู้วิจัยมีแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชนที่มีส่วนได้เสียกับการดำเนินโครงการ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบของ CIPP Model ว่าการดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร

แนวทางการประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ตามแบบจำลอง CIPP Model แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพแวดล้อม (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านผลผลิต ซึ่งผลที่คาดหวังจากการประเมินผลโครงการ ได้แก่ ข้อเสนอแนะ กรอบแนวทางในการประเมินผลโครงการ ปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวมถึงผลสัมฤทธิ์ หรือผลกระทบที่เกิดกับประชาชน โดยข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถใช้เป็นต้นแบบในการประเมินผลในโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 บทนำ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษาโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงประเมินในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวทางการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งมีประเด็นในการประเมิน ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ ความจำเป็นของโครงการและความสอดคล้องกับนโยบายระดับต่างๆ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมืองที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ ความพร้อมของเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการบริหารจัดการในพื้นที่ ความพร้อมของประชาชนผู้ที่มีส่วนได้เสีย ความพร้อมของผู้รับจ้าง ความพร้อมของแบบรูปรายการ สถานที่ดำเนินการ รวมถึงงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อกำหนดในการดำเนินงาน

4. ด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ ความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เพื่อแก้ไขปัญหาและลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

ทั้งนี้ ณ เวลาที่ทำการศึกษาวิจัยโครงการ (เดือนมกราคม – พฤษภาคม 2563) โครงการยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 4 ระยะ ปัจจุบันผลการดำเนินงานก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 และอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 2 โครงการ ได้แก่ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 3 และระยะที่ 4

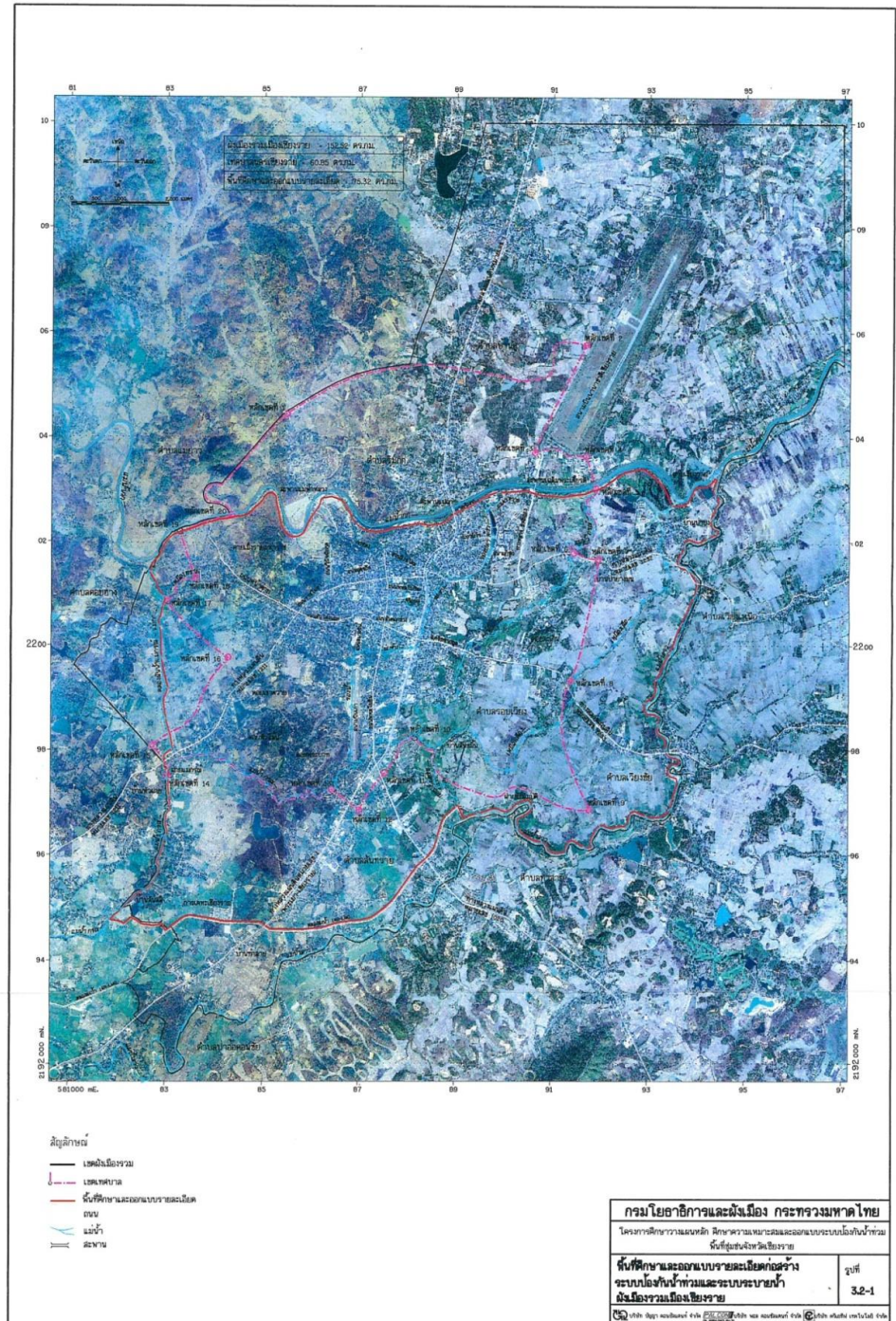
แม้ว่าการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนยังไม่เสร็จสมบูรณ์ทั้ง 4 ระยะ ผู้วิจัยเชื่อว่า การประเมินผลโครงการโดยใช้แบบจำลอง CIPP Model จะสามารถประเมินผลความสำเร็จของโครงการในมิติต่างๆได้ตามที่กล่าวไปแล้ว และสามารถสะท้อนผลของโครงการในภาพรวมได้

ความจำเป็นในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

1. สภาพพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนใกล้เส้นศูนย์สูตร มีลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสียหายจากปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะปัญหาอุทกภัยหรือน้ำท่วมซึ่งจะมีระดับความรุนแรง และความเสียหายมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ โดยจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่วิกฤตที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซาก เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเชียงรายมีลักษณะเป็นภูเขาสูง ซึ่งบางแห่งสูงถึง 1,500 เมตร จากระดับน้ำทะเล โดยเฉพาะตามแนวเทือกเขาผีปันน้ำ ที่มีทิวเขาต่อเนื่องมาจากทิวเขาแดนลาวในจังหวัดเชียงใหม่ จรดกับทิวเขาหลวงพระบางในจังหวัดน่าน โดยมียอดดอยลังกาหลวงเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด 2,030 เมตร ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของภาคเหนือ และมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านจังหวัดเชียงราย อาทิ แม่น้ำอิง แม่น้ำลาว แม่น้ำกก โดยเฉพาะแม่น้ำกก ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านเขตอำเภอเมืองเชียงราย ไปลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านสบกก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เมื่อเกิดฝนตกจึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนจะไหลผ่านพื้นที่ลาดชัน ลงไปสะสมในลำน้ำต่างๆ ตามทิวเขาไหลบ่าเอ่อท่วมพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชุมชน (แผนภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 สภาพพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2552

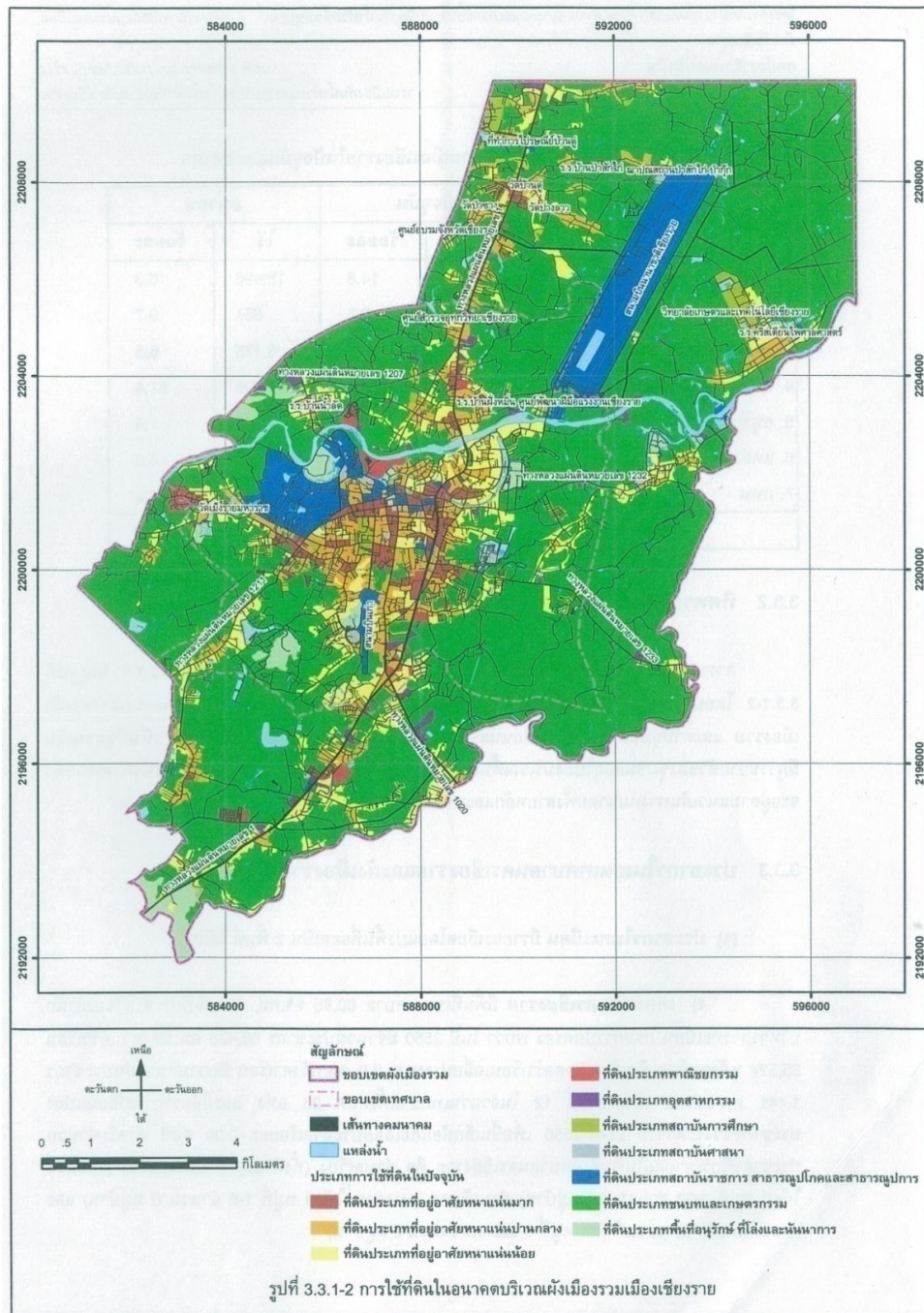
ประกอบกับจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่มีพรมแดนติดกับ สาธารณรัฐเมียนมา และอยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ต่างๆเป็นจำนวนมาก มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างรวดเร็ว มีการตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่นโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีการ ก่อสร้างอาคารบ้านเรือนด้วยปูนและคอนกรีตเป็นจำนวนมากทำให้การแทรกซึมของน้ำลงดิน น้อยลง อีกทั้งยังมีการรุกร้ำลำน้ำซึ่งเป็นสิ่งกีดขวางการระบายน้ำ เมื่อประสบกับปัญหาอุทกภัย น้ำท่วมจึงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

2. สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ผังเมืองรวมเมืองเชียงราย)

จากข้อมูลการคาดการณ์สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ผังเมืองรวมเมืองเชียงรายใน อนาคต (พ.ศ. 2571) พบว่าแนวโน้มการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันมีพื้นที่ชุมชนอยู่บริเวณ ตอนกลางของพื้นที่ผังเมืองรวมและกระจายออกไปตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลัก ได้แก่ ทาง หลวงแผ่นดินหมายเลข 1 หมายเลข 1020 หมายเลข 1211 หมายเลข 1232 และหมายเลข 1233 พื้นที่รอบนอกเขตชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของผังเมืองรวมเป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม และมี พื้นที่อนุรักษ์และนันทนาการกระจายอยู่ทั่วไปทั้งบริเวณตอนกลางและตอนล่างของผังเมืองรวม

สำหรับการขยายตัวของชุมชนในเขตผังเมืองรวมเมืองเชียงราย บริเวณพื้นที่ชุมชนเดิมมี ความหนาแน่นของชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณตอนกลางของผังเมืองรวม และตามชุมชนที่อยู่ ตามแนวถนนสายหลักในผังเมืองรวม สำหรับบริเวณโดยรอบพื้นที่ชุมชนเดิมมีการขยายตัวของชุมชน ออกไปยังบริเวณพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมที่อยู่ข้างเคียง โดยแนวการขยายตัวจะอยู่ตามแนว เส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักและสายรอง ตามแผนภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการขยายตัวของชุมชนเมืองเชียงราย

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2552

3. สภาพน้ำท่วม

จากข้อมูลพบว่าพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมเมืองเชียงรายมักจะมีประสพภาวะอุทกภัยเป็นประจำ เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ลุ่มและยังเป็นจุดที่แม่น้ำหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำกก แม่น้ำลาวและแม่น้ำภรณ์ไหลมาบรรจบกัน ประกอบกับพื้นที่อำเภอเมืองเชียงรายมีปริมาณฝนตกชุกมากกว่าส่วนอื่นๆ ของภาคเหนือ โดยพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ผังเมืองรวมเมืองเชียงรายจะแบ่งออกได้เป็นโซนต่างๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของเขตเทศบาลนครเชียงราย บริเวณที่เกิดน้ำท่วมจะกระจายตัวเป็นหย่อมๆ บริเวณพื้นที่ลุ่มและบริเวณถนนที่ระบบท่อระบายน้ำมีขนาดเล็ก สำหรับสาเหตุหลักๆ ของการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ผังเมืองรวมเมืองเชียงรายและชุมชนต่อเนื่องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาน้ำท่วมจากการเอ่อล้นตลิ่งของแม่น้ำลาวและแม่น้ำภรณ์ โดยน้ำจากแม่น้ำลาวจะเอ่อล้นจากบริเวณเหนือฝายชัยสมบัติ บ้านท่าสาย จนถึงสะพานถนนสายเชียงราย – เเทิง (ทางหลวงหมายเลข 1020) จากสภาพทางชลศาสตร์ของระดับน้ำในแม่น้ำลาว ช่วงน้ำหลากระดับน้ำในแม่น้ำลาวจะมีระดับอยู่ที่ความสูงประมาณ 401.5 เมตร ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าพื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งมีความสูงของพื้นที่อยู่ที่ระดับ 396 เมตร ดังนั้นเมื่อเกิดการเอ่อของน้ำในแม่น้ำลาวล้นตลิ่ง จึงทำให้น้ำที่ล้นจากแม่น้ำลาวไหลเข้ามาสมทบกับแม่น้ำภรณ์ โดยไหลผ่านทางแม่น้ำลาวน้อย ประกอบกับแม่น้ำภรณ์มีขนาดพื้นที่หน้าตัดการไหลไม่เพียงพอที่จะสามารถรองรับปริมาณน้ำที่เอ่อจากแม่น้ำลาวได้ จึงทำให้เกิดภาวะอุทกภัยทั้งสองฝั่งของแม่น้ำภรณ์ ตั้งแต่บริเวณแยกแม่น้ำภรณ์ทุ่งพญาหมี ด้านหลังของห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี ชุมชนสันหนอง ชุมชนสันสลี ชุมชนสันขี้เป่า ชุมชนดอยสะเก็น และบริเวณทิศตะวันออกของสนามกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย.

2. ปัญหาการท่วมขังของน้ำภายใน เกิดจากระบบท่อระบายน้ำบางช่วงมีขนาดที่ไม่เพียงพอ ทิศทางการไหลของน้ำไม่เหมาะสมและการต่อเชื่อมกันไม่เป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์ ทำให้ระบบระบายน้ำไม่สามารถระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาน้ำท่วมขังจากการเอ่อล้นของร่องข้าง ซึ่งเป็นทางระบายน้ำสายหลักภายในเทศบาลนครเชียงราย โดยร่องข้างมีพื้นที่รับน้ำจากดอยเขาควาย ดอยหัวโล้น และบางส่วนจากพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของตัวเมือง ประกอบกับมีการเชื่อมต่อระหว่างแม่น้ำภรณ์กับร่องข้างทางด้านทิศใต้ของสนามบินเก่า ดังนั้น เมื่อระดับน้ำในแม่น้ำภรณ์เอ่อสูงขึ้นจึงมีปริมาณน้ำไหลเข้าไปสมทบกับปริมาณน้ำในร่องข้าง ทำให้เกิดการเอ่อล้นของน้ำในร่องข้าง นอกจากนั้นบริเวณที่ร่องข้างไหลผ่านตัดกับสนามบินมีการวางท่อลอดขนาดเล็กเกินไป ประกอบกับการตื่นเงินของลำน้ำทำให้ร่องข้างไม่สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้ทัน โดยพื้นที่ที่เกิดภาวะน้ำท่วมจากการเอ่อล้นของร่องข้างอยู่เป็นประจำ ได้แก่ บริเวณถนนสนามบิน ถนนพหลโยธิน สถานีขนส่ง โรงแรมวังคำ ตลาดศิริภรณ์ ถนนประสพสุขและถนนหนองบัว

4. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 4 ระยะ เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2562 ดังนี้ (แผนภาพที่ 8)

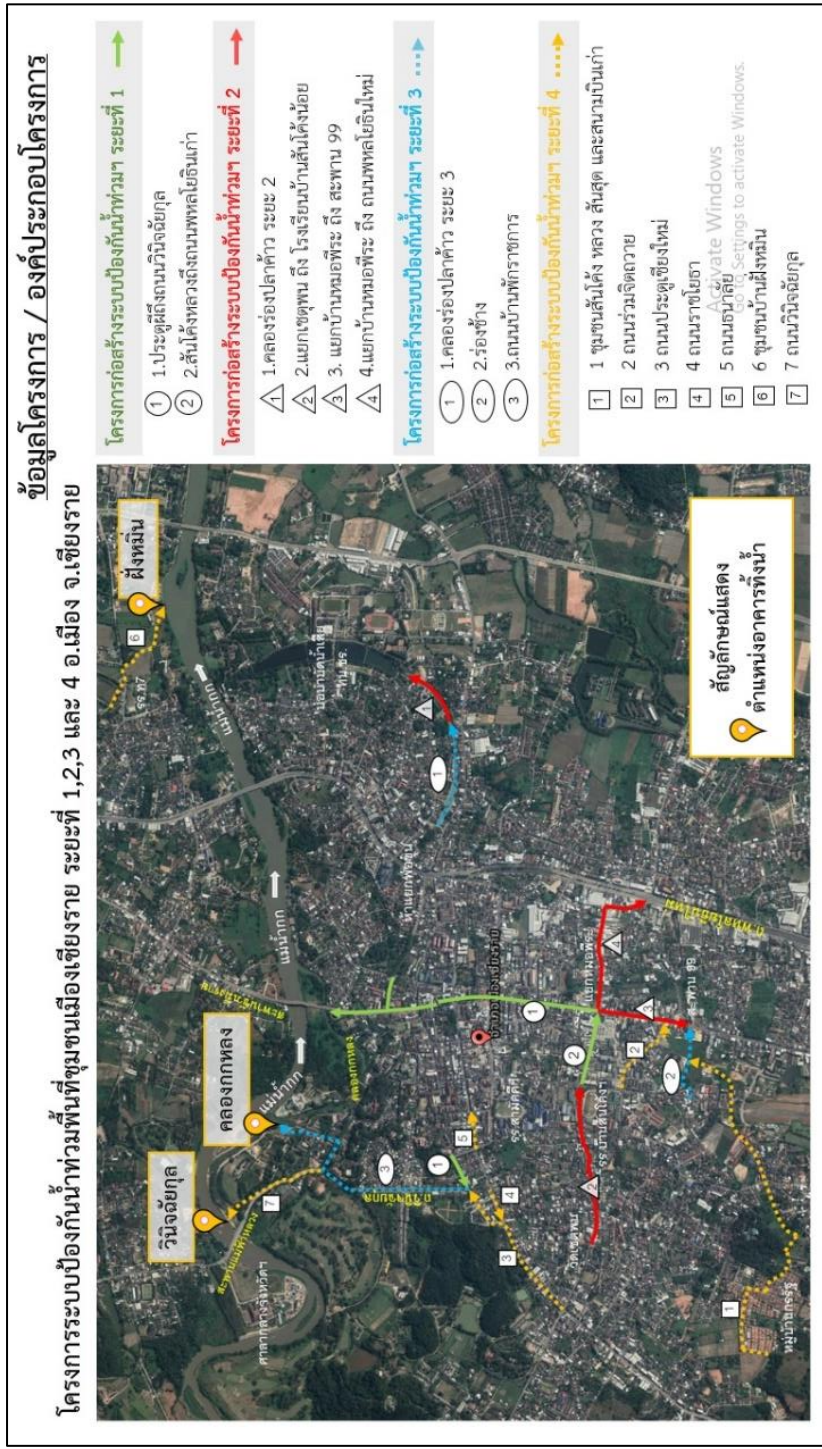
1. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2554 งบประมาณทั้งสิ้น 140.000 ล้านบาท ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2559 งบประมาณทั้งสิ้น 116.375 ล้านบาท ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2561 งบประมาณทั้งสิ้น 142.120 ล้านบาท อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

4. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 4 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รับจัดสรรงบประมาณปี 2562 งบประมาณทั้งสิ้น 148.450 ล้านบาท อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงที่ตั้งของโครงการระยะที่ 1 - 4

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2562

สรุปจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายที่มีลักษณะเป็นภูเขาสูง และมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย อีกทั้งพื้นที่อำเภอเมืองเชียงรายมีปริมาณฝนตกชุก เมื่อเกิดฝนตกจึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ ประกอบกับจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่มีพรมแดนติดกับสาธารณรัฐเมียนมา และอยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ต่างๆเป็นจำนวนมาก มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างรวดเร็ว มีการตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่นโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน และสิ่งกีดขวางลำน้ำจำนวนมาก เมื่อประสบปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมจึงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงเป็นประจำทุกปี ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่กรมโยธาธิการและผังเมืองต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนดังกล่าว

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 10 คน (ตารางที่ 1) ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงของกรมโยธาธิการและผังเมืองที่กำกับ ดูแล หน่วยงานในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน จำนวน 1 คน ผู้บริหารโครงการ จำนวน 1 คน วิศวกรโครงการ จำนวน 1 คน และโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดเชียงรายหรือผู้แทน ซึ่งเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวน 1 คน

2. ประชาชนหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีนครเชียงรายหรือผู้แทน จำนวน 1 คน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณโดยรอบชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย จำนวน 4 คน และผู้แทนบริษัทที่ดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ จำนวน 1 คน

ตารางที่ 1 ข้อมูลบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์

ลำดับที่	ตำแหน่งที่สัมภาษณ์	ความเกี่ยวข้องกับโครงการ	วันที่สัมภาษณ์
ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ (จำนวน 4 คน)			
1	ผู้บริหารระดับสูง	กำกับ ดูแล นโยบายการ ป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ของกรมโยธาธิการและผัง เมือง	15 เม.ย. 2563
2	เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 1	ประธานกรรมการตรวจการ จ้าง โครงการฯ	15 เม.ย. 2563
3	เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 2	หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ และกรรมการตรวจการจ้าง โครงการฯ	3 เม.ย. 2563
4	เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 3	วิศวกรโครงการ/กรรมการ ตรวจการจ้าง โครงการฯ	15 เม.ย. 2563
ผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน/ผู้มีส่วนได้เสีย(จำนวน 6 คน)			
1	ผู้บริหารระดับท้องถิ่น	ผู้แทนชุมชนเทศบาลนคร เชียงใหม่	3 เม.ย. 2563
2	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 1	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โครงการ ระยะที่ 1	3 เม.ย. 2563
3	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 2	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โครงการ ระยะที่ 2	3 เม.ย. 2563
4	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 3	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โครงการ ระยะที่ 3	3 เม.ย. 2563
5	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 4	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โครงการ ระยะที่ 4	3 เม.ย. 2563
6	ตัวแทนผู้รับจ้างที่ดำเนินการ ก่อสร้างในพื้นที่	ตัวแทนบริษัทรับจ้าง ระยะที่ 1,2,3,4	10 เม.ย. 2563

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.3.1 ศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารแผนงาน/โครงการ รายงานผลการดำเนินโครงการ รวมถึงรายงานการประชุม และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานผลการศึกษาความเหมาะสม การป้องกันน้ำท่วมจังหวัดเชียงราย และรายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นข้อมูล ณ ปี 2552 รวมถึงรายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง ซึ่งเป็นข้อมูล ณ ปี 2554 - 2562

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ส่วนบุคคล (Personal Interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงที่กำกับดูแลหน่วยงานในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ผู้บริหารโครงการ วิศวกรโครงการ โยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดเชียงรายหรือผู้แทน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ นายกเทศมนตรีนครเชียงราย ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย และผู้แทนผู้รับจ้างที่ดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนโดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการดำเนินโครงการ ความพึงพอใจและประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) ประเด็นด้านบริบทและสภาพแวดล้อม (2) ประเด็นด้านปัจจัยนำเข้า (3) ประเด็นด้านกระบวนการ (4) ประเด็นด้านผลผลิต (5) ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน และ (6) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.3.3 แบบสังเกตการณ์ (Observation) ที่มีการบันทึกภาพถ่ายเพื่อให้ผู้วิจัยตรวจสอบสภาพต่างๆ ในพื้นที่จริง เช่น สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค การปรับปรุงภูมิทัศน์ รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน สภาพพื้นที่ก่อน/หลังดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต ตรวจสอบสภาพต่างๆ ในพื้นที่จริง เช่น สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน แหล่งน้ำ อุปโภคบริโภค การปรับปรุงภูมิทัศน์ รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน

3.4.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาวิจัยจากเอกสารแผนงาน/โครงการ รายงานผลการดำเนินโครงการ รวมถึงรายงานการประชุม และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ และการสังเกตซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง CIPP Model มาใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ พร้อมทั้งสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ และนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะพรรณนา โดยใช้อธิบายความ และใช้ภาพถ่ายประกอบการอธิบาย

3.6 การตรวจสอบข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล จะใช้วิธีการสะท้อนข้อมูลด้วยการสอบถาม และตรวจสอบจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ประชาชน รวมถึงเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการ การตรวจสอบสภาพพื้นที่ และการสังเกตในพื้นที่จริงโดยมีแผนการเก็บข้อมูล ตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แผนการเก็บข้อมูลตามรูปแบบของ CIPP Model

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถามต่อประชาชนในพื้นที่
1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context)	ความจำเป็นของโครงการ	1.1 โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ 1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่	ศึกษาจากเอกสารยุทธศาสตร์ชาติ, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาล	โครงการมีความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่ หากไม่สอดคล้อง เพราะเหตุใด หากสอดคล้อง สอดคล้องอย่างไร	

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถามต่อประชาชนในพื้นที่
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	1. ความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ	2.1 ความเหมาะสมของโครงการ	ศึกษาจากเอกสารผลการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ/สัมภาษณ์	โครงการมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร หากไม่เหมาะสม เพราะเหตุใด หากเหมาะสม เหมาะสมอย่างไร	
	2. ความพร้อมของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ดูแลการบริหารจัดการพื้นที่	2.2 ศักยภาพ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินโครงการ	ศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุม/สัมภาษณ์	เจ้าหน้าที่แต่ละคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการผลักดันโครงการให้สำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร	
		2.1 เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ และสามารถชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ได้ และสามารถส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมได้	ศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุม/สัมภาษณ์	เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ได้อธิบายข้อมูลโครงการพร้อมทั้งชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ทราบหรือไม่อย่างไร	

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถามต่อประชาชนในพื้นที่
	3. ความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	3.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการหรือไม่อย่างไร	ศึกษาจากเอกสาร รายงานการ ประชุมรับฟัง ความคิดเห็น/ สัมภาษณ์	ประชาชนในพื้นที่ ทราบข้อมูล โครงการหรือไม่ อย่างไร หากไม่ทราบ เพราะเหตุใด หากทราบ มีการให้ ข้อมูลในลักษณะใด และบ่อยแค่ไหน	-
		3.2 ประชาชนในพื้นที่ได้ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมได้			
	4. งบประมาณ	งบประมาณในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมหรือไม่	ศึกษาจากเอกสาร งบประมาณ รายจ่ายประจำปี/ สัมภาษณ์	งบประมาณในการ ดำเนินโครงการมี ความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร	-

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับ	ประเด็นคำถามต่อประชาชนในพื้นที่
	6. ความพร้อมของผู้รับจ้าง	ผู้รับจ้างมีความรู้ความเข้าใจด้านวิศวกรรม งานก่อสร้างหรือไม่ อย่างไร	ศึกษาจากเอกสาร สัญญาจ้าง, รายงานการ ประชุม/ สัมภาษณ์	ผู้รับจ้างมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงมีเครื่องมือ อุปกรณ์ในการ ดำเนินงานครบถ้วน หรือไม่	
3. ด้านกระบวนการ (Process)	ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	1. ขั้นตอนการดำเนินงานมีความเหมาะสม	ศึกษาจาก เอกสารรายงาน การประชุม/ สัมภาษณ์	ขั้นตอนการดำเนินงาน เหมาะสม ยุ่งยากหรือไม่อย่างไร	ขั้นตอนการดำเนินงานมีความ เหมาะสม ยุ่งยากหรือไม่อย่างไร
		2. ระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างมีความเหมาะสม	ศึกษาจาก เอกสาร/ สัมภาษณ์	ระยะเวลาในการก่อสร้างมีความ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร	ระยะเวลาในการก่อสร้างมีความ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถาม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถาม ต่อประชาชนในพื้นที่
		<p>3. การถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการใน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อนำมาปรับปรุง กระบวนการดำเนินงานในระยะที่ 3 และ ระยะที่ 4</p>	<p>ศึกษาจาก เอกสาร/ สัมภาษณ์</p>	<p>มีการถอดบทเรียนในการดำเนินงาน โครงการที่แล้วเสร็จในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 เพื่อนำมาปรับปรุง กระบวนการดำเนินงานในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 หรือไม่ อย่างไร</p>	
4. ด้านผลผลิต (Product)	ระบบป้องกันน้ำท่วมประสิทธิภาพ	<p>1. ระบบป้องกันน้ำท่วมมีความมั่นคงแข็งแรงได้ มาตรฐานตามหลักวิชาการ</p> <p>2. จำนวนครัวเรือน/พื้นที่ได้รับประโยชน์จาก การดำเนินโครงการ</p>	<p>ศึกษาจากเอกสาร/ แบบสำรวจการ/ สัมภาษณ์</p>	<p>โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ยังอยู่ใน สภาพที่ดีหรือไม่ มีความเสียหายจากการ ก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>ประชาชนครัวเรือนได้รับประโยชน์จาก การดำเนินโครงการกี่ครัวเรือน และ ครอบคลุมพื้นที่เท่าไร</p>

หัวข้อการ ประเมิน	ประเด็นการ ประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและ วิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถาม เจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถาม ต่อประชาชนใน พื้นที่
ผลกระทบต่อประชาชน หรือชุมชน		 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	สัมภาษณ์	-	<p>1. ประชาชนได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมหรือไม่อย่างไร</p> <p>2. ประชาชนมีความพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากโครงการหรือไม่อย่างไร</p>

หัวข้อการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	ประเด็นคำถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นคำถามต่อประชาชนในพื้นที่
ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆของโครงการ			ศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุม/สัมมนา	ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือคิดว่าจะโครงการมีความเหมาะสม มีปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ อีกหรือไม่อย่างไร	

สรุปการประเมินผลความสำเร็จของการโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคพร้อมทั้ง
เสนอแนะแนวทาง ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายจะใช้วิธีการศึกษาตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งมีแนวทางการประเมินผล
โครงการ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพแวดล้อม (Context) (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) (3) ด้าน
กระบวนการ (Process) และ (4) ด้านผลผลิต (Product) โดยใช้ศึกษาจากเอกสารประกอบการ
สัมภาษณ์ส่วนบุคคลกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง เป็น
เครื่องมือในการศึกษาวิจัย

ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ เอกสาร
งบประมาณรายจ่ายประจำปี เอกสารรายงานผลการศึกษา รายงานการประชุมรวมถึงการสัมภาษณ์
และการสังเกตมาเป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลโครงการตามแบบจำลอง CIPP Model พร้อมทั้ง
จัดทำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะพรรณนาและใช้ภาพถ่ายประกอบการ
อธิบายต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

4.1 บทนำ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงรายในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาความพร้อมของประชาชนในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบ ป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย โดยแบ่งออกเป็น

1. การรับรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ พบว่า ประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ และประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับ การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เนื่องจากโครงการดังกล่าว เป็นโครงการที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้าไปแก้ไข ปัญหาหน้าท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายได้มาตรฐานทางวิศวกรรม และปลอดภัย อีกทั้งยังเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการที่ต้องมีการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมที่มีความสูงมากกว่าตลิ่งริม แม่น้ำ รวมถึงการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการขยาย/เพิ่มท่อระบายน้ำในพื้นที่เป็นอย่างดี
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ พบว่า เมื่อประชาชนในพื้นที่ทราบข่าวที่กรม โยธาธิการและผังเมืองที่จะเข้าไปศึกษาความเหมาะสม รวมทั้งการสำรวจออกแบบก่อสร้างระบบ ป้องกันน้ำท่วม ประชาชนในพื้นที่จึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล แสดง ความคิดเห็น รวมถึงความต้องการต่างๆ ในการเก็บข้อมูลและสำรวจพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการออกแบบ และขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินการก่อสร้างต่อไป ประกอบ กับกรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการจัดประชุมชี้แจงข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนใน พื้นที่ด้วย ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการที่ต้องมีการ ก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม รวมถึงการขยายหรือเพิ่มท่อระบายน้ำในพื้นที่ชุมชน ซึ่งอาจส่งผล กระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่ต้องการเปิดเส้นทางจราจร การรื้อย้ายสิ่งของ และการยินยอมให้ ใช้พื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการก่อสร้าง ทั้งนี้ แม้ว่าในระหว่างการก่อสร้างจะมีปัญหาอุปสรรค ในเรื่องของแบบรูปารายการไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการรुकล้าลำน้ำ เนื่องจากแบบรูปารายการได้มีการศึกษาออกแบบไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน ทำให้ต้องมีการเจรจากับ ประชาชนในพื้นที่ให้มีการรื้อถอน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็พร้อมที่จะให้มีการรื้อถอนออกได้ เป็นต้น

สำหรับการประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษาโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัด เชียงรายเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวทางการประเมินผลตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งผลการประเมินและการอภิปรายผล แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context)
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
3. ด้านกระบวนการ (Process)
4. ด้านผลผลิต (Product)
5. ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน
6. สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.2 ด้านสภาพแวดล้อม (Context)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในเกือบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงกับระบบเศรษฐกิจ และความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมอบหมายให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมให้กับพื้นที่ชุมชนพื้นที่เฉพาะที่มีความสำคัญของประเทศ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจ พื้นที่โบราณสถาน พื้นที่บรรเทาทุกข์ เป็นต้น ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการศึกษาวางแผนหลักการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนศึกษาความเหมาะสม สรุปรายออกแบบ และก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสียหาย และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง พื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

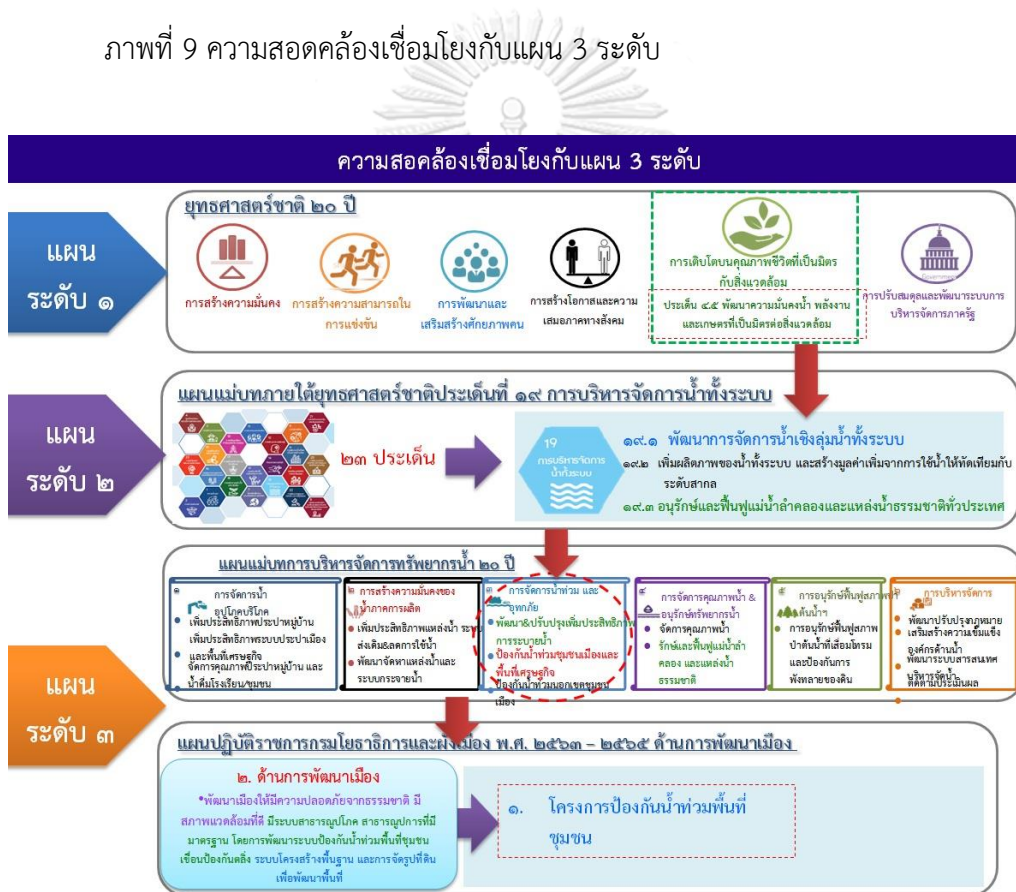
จากการศึกษาเอกสารยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิบัติการกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ คือ แผนระดับที่ 1 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนระดับที่ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 3 ได้แก่ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนปฏิบัติการกรมโยธาธิการและผังเมือง พ.ศ. 2563 – 2565 ดังนี้ (แผนภาพที่ 9)

แผนระดับที่ 1 ได้แก่ ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 4.5 พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงานและเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนระดับที่ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

แผนระดับที่ 3 ได้แก่ (1) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัยและ (2) แผนปฏิบัติการราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง (พ.ศ. 2563 – 2565) ด้านการพัฒนาเมือง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาเมืองให้มีความปลอดภัยจากธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระบบสาธารณสุขปลอดภัย สาธารณูปการที่มีมาตรฐาน โดยการพัฒนาแบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน เชื้อนป้องกันตลิ่ง ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

ภาพที่ 9 ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผน 3 ระดับ

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2562

โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ระยะที่ 2 เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ระยะที่ 3 เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 และระยะที่ 4 เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยโครงการทั้ง 4 ระยะ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการป้องกันและลดความเสียหายจากปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

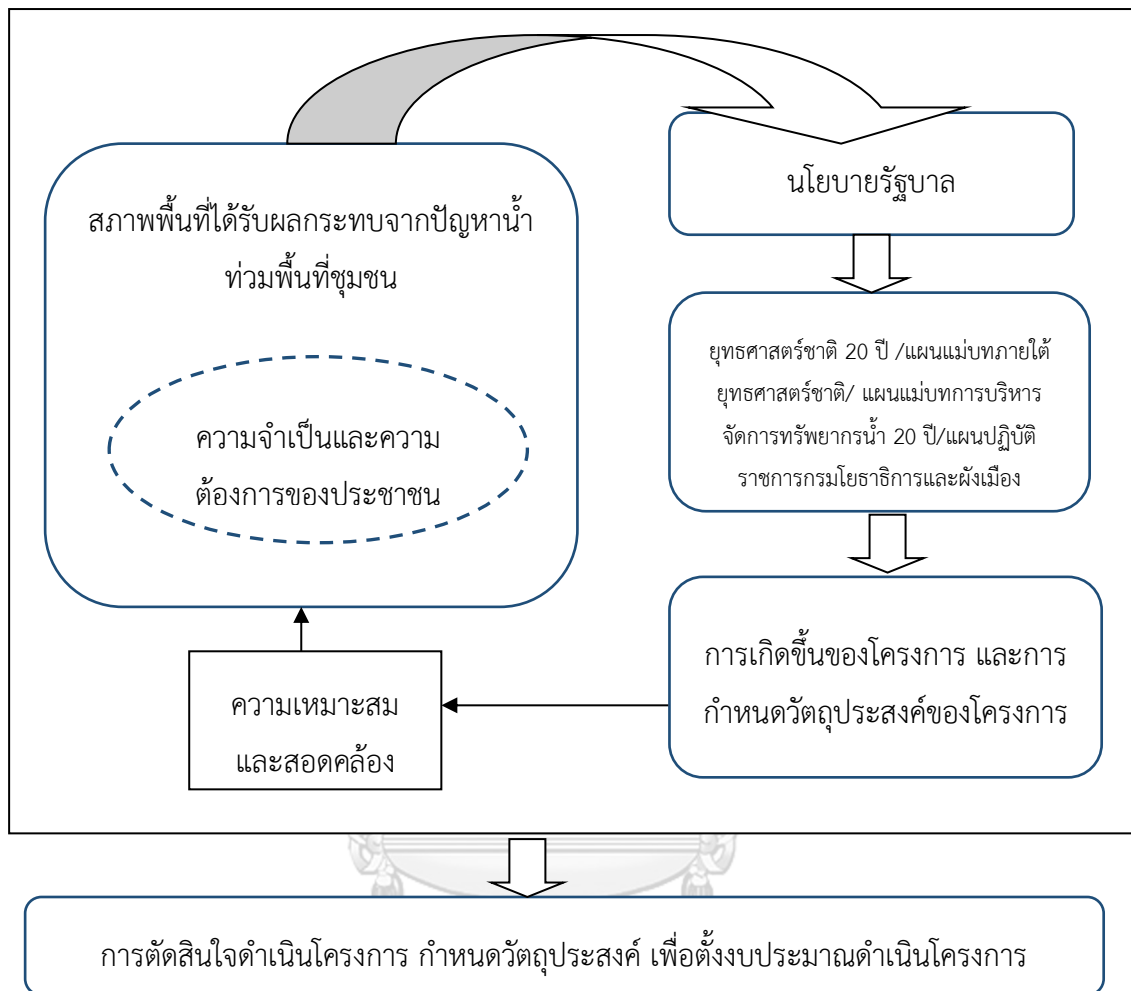
จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ พบว่า โครงการโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายทั้ง 4 ระยะ มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย ที่ประสบกับปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี และต้องการให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่ชุมชน ซึ่งในแต่ละปีมีความรุนแรงและความถี่มากขึ้นเรื่อยๆ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เทศบาลนครเชียงรายจึงได้มีหนังสือขออนุเคราะห์มายังกรมโยธาธิการและผังเมืองให้ดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย

ทั้งนี้ จากการประมวลผลข้อมูลเพื่อประเมินความจำเป็นของโครงการ พบว่า

1. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และภารกิจของกรมโยธาธิการและผังเมือง
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่ต้องการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี และแนวโน้มมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

โดยการประเมินสภาพแวดล้อม (Context) ของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ สรุปได้ตาม แผนภาพที่ 10 ดังนี้

ภาพที่ 10 ความสัมพันธ์ของการประเมินสภาพแวดล้อม กับการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ

ที่มา : ผู้วิจัย

สรุปการอภิปรายผล ในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการในด้านสภาพแวดล้อม พบว่าโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี และแผนปฏิบัติการราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง อีกทั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการตรงกับความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาพื้นที่อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการซึ่งเป็นงานก่อสร้างขนาดใหญ่ที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการแบ่งระยะในการดำเนินโครงการ โดยโครงการแต่ละระยะดำเนินไม่ต่อเนื่องกัน ทำให้การก่อสร้างทั้งระบบใช้ระยะเวลานานกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลให้การบรรลุโครงการล่าช้าตามไปด้วย

4.3 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

จากการศึกษาเอกสารข้อมูล และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า พบว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีส่วนช่วยในการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่

1. ความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมืองในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ
2. ความพร้อมของเทศบาลนครเชียงรายที่กำกับดูแลการบริหารจัดการพื้นที่
3. ความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่
4. งบประมาณ
5. ความพร้อมของแบบรูปรายการ, พื้นที่ดำเนินโครงการ
6. ความพร้อมของผู้รับจ้าง

4.3.1 ความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมืองในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ

การพิจารณาความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นการศึกษาจากเอกสารผลการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ รวมถึงเอกสารรายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ โดยการประเมินความพร้อมของกรมโยธาธิการและผังเมือง แบ่งเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ (1) การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และ (2) ศักยภาพและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ** พบว่าโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความเหมาะสม ในการดำเนินโครงการ เนื่องจากในรายงานผลการศึกษาความเหมาะสมของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่

ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้มีการสำรวจสภาพพื้นที่ สภาพปัญหาน้ำท่วม และการระบายน้ำ สภาพความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วม สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบรายละเอียดระบบป้องกันน้ำท่วม และระบบระบายน้ำให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อีกทั้งในรายงานการศึกษาความเหมาะสมยังได้สำรวจทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบรายละเอียด และจัดทำโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายอีกด้วย

ประกอบกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...สภาพพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย เช่น แม่น้ำอิง แม่น้ำลาว แม่น้ำกก โดยเฉพาะแม่น้ำกก ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านเขตอำเภอเมืองเชียงราย ไปลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านสบกก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เมื่อเกิดฝนตกหนักก็จะมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นน้ำที่ส่วนใหญ่สะสมมาจากลำน้ำต่างๆ ตามทิวเขาไหลบ่าเอ่อท่วมพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชุมชนเป็นประจำทุกปี กรมโยธาธิการ และผังเมืองได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาวางแผนหลัก ศึกษาความเหมาะสม และออกแบบระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในด้านวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้กำกับ ดูแลการดำเนินโครงการ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบรายละเอียด เพื่อจัดทำและขอตั้งงบประมาณในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ให้ได้มาตรฐานทางวิศวกรรมต่อไป...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่และกรรมการตรวจการจ้างโครงการ สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

และผู้แทนประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี และแต่ละปีก็จะมี ความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสภาพพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายล้อมรอบไปด้วยแม่น้ำ ซึ่งไหลมาจากภูเขา ซึ่งหากมีฝนตกหนักก็จะทำให้น้ำท่วมเอ่อไหลบ่าอย่าง ซึ่งน้ำป่าจะไหลมาจากภูเขา มีการพัดเอาเศษวัสดุ หิน ดินโคลน รวมถึงเศษไม้ต่างๆ รวมมาด้วย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก และเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี จึงอยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมให้ ...อีกทั้งได้เข้าร่วม

ประชุมรับฟังความคิดเห็นร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้รับฟังการชี้แจงข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และการออกแบบก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของ กรมโยธาธิการและผังเมืองแล้ว เห็นว่าโครงการดังกล่าว มีความเหมาะสม สามารถป้องกัน น้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายได้เป็นอย่างดี...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

(2) ศักยภาพและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการของเจ้าหน้าที่ จากการสัมภาษณ์ และการศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองมี ความพร้อม มีศักยภาพ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำ ท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายเป็นอย่างดี เนื่องจากกรมโยธาธิการ และ ผังเมือง ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรมโยธาธิการและผังเมือง กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กรมโยธาธิการและผังเมืองออกเป็น 4 ภารกิจหลัก ประกอบด้วย (1) การวางผังเมือง (2) การพัฒนา เมือง (3) การอาคาร และ (4) การบริการด้านช่าง จะเห็นว่าทั้ง 4 ภารกิจหลักเป็นงานสำคัญในการ สนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะภารกิจด้านการพัฒนาเมือง ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเมือง ให้มีความปลอดภัยจากธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มี มาตรฐาน โดยการพัฒนา ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเป็นหนึ่งในงานตามภารกิจด้านการผังเมือง ประกอบกับผู้บริหารระดับสูงของกรมโยธาธิการและผังเมือง ยังได้ให้ข้อมูลว่า

“..กรมโยธาธิการและผังเมืองยังได้รับมอบหมายจากรัฐบาล และแผนแม่บทการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี กำหนดให้เป็นหน่วยงานหลักในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนทั่วประเทศ ซึ่งการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนจะต้องมีความมั่นคง แข็งแรง ได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรม สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่ชุมชน ในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน...และกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติ การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน จำนวน 549 พื้นที่ชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะเร่งด่วน (พ.ศ. 2564 – 2565) จำนวน 52 พื้นที่ชุมชน (2) ระยะกลาง (พ.ศ. 2566– 2570) จำนวน 157 พื้นที่ชุมชน และ(3) ระยะยาว (พ.ศ. 2571 เป็นต้นไป) จำนวน 340 พื้นที่ชุมชน...”

(ผู้บริหารระดับสูง ที่กำกับดูแลนโยบายการป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมือง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

โดยในขั้นตอนกระบวนการดำเนินโครงการ กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้จัดประชุมชี้แจงโครงการ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อมาเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบ และก่อสร้างทุกครั้ง โดยในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กรมโยธาธิการและผังเมือง ร่วมกับเทศบาลนครเชียงรายได้จัดให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน พร้อมทั้งสอบถามกับประชาชน และผู้แทนชุมชนต่างๆในเขตเทศบาล ซึ่งพบว่ามีความต้องการสาธารณูปโภคที่แตกต่างกันไป จึงได้รวบรวมข้อมูลต่างๆที่ประชาชนเสนอแนะ พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆเป็นผู้ออกแบบต่อไป

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ดำเนินการจัดประชุมโดยเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ตัวแทนประชาชน หรือผู้นำชุมชนจากหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆในพื้นที่เทศบาลนครเชียงรายเช่น สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าชุมชนต่างๆ และรูปแบบการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น จะมีลักษณะเป็นการประชุมชี้แจงข้อมูล พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน

โดยการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เป็นการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการที่จะให้ดำเนินการพัฒนาในเรื่องอะไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการออกแบบเบื้องต้น และครั้งที่ 2 เป็นการนำเสนอ (ร่าง) รูปแบบที่ได้มีการออกแบบเบื้องต้นต่อชุมชน โดยผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นที่ได้ ผู้ออกแบบต้องนำมาสรุปผล และดำเนินการสำรวจ ออกแบบในขั้นต่อไป เพื่อประกอบการขอตั้งงบประมาณ และดำเนินการก่อสร้างต่อไป

ซึ่งการสำรวจความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่าประชาชนมีความต้องการให้กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการออกแบบ ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย โดยผู้แทนประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมืองทุกครั้ง และได้รับฟังการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และอยากให้กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการออกแบบก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายให้ เนื่องจากชุมชนเมืองเชียงรายได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมทุกปี ...และจากการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการแล้ว เห็นว่ารูปแบบโครงการ มีความเหมาะสม สามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

สรุปการอภิปรายผล จากการศึกษาและพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าในด้านความพร้อมของหน่วยงาน พบว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองมีความพร้อม และมีความเหมาะสมที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ซึ่งเป็นงานก่อสร้างที่ต้องใช้เทคนิคสูงในด้านวิศวกรรม โดยการดำเนินโครงการในระยะเริ่มต้น เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน มีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมเป็นผู้กำกับดูแล อีกทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการของกรมโยธาธิการและผังเมืองมีความพร้อมในการขับเคลื่อน และผลักดันโครงการให้สำเร็จตามเป้าหมาย และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

4.3.2 ความพร้อมของเทศบาลนครเชียงรายที่กำกับดูแลการบริหารจัดการพื้นที่

การพิจารณาความพร้อมของเทศบาลนครเชียงรายที่กำกับดูแลการบริหารจัดการพื้นที่เป็นการศึกษาเอกสารรายงานการประชุมและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นในการประเมิน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการของกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลการประเมินพบว่า เทศบาลนครเชียงราย มีความพร้อมและเข้าใจในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมือง โดยนายกเทศบาลนครเชียงรายได้เข้ามามีบทบาทอย่างมาก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองในการจัดประชุมชี้แจงให้กับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งในเบื้องต้นประชาชนในพื้นที่มีความกังวลว่าโครงการดังกล่าวจะกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านการเวนคืนที่ดิน การไม่ได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตเป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครเชียงรายได้ลงพื้นที่เพื่อประชุมชี้แจงให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นผู้แทนในการกำกับ ดูแลการก่อสร้างร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมืองต่อไปซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ที่สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้ทั้ง 4 ระยะนั้น เป็นเพราะได้รับความร่วมมือจากนายกเทศบาลนครเชียงราย รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ในการชี้แจงข้อมูล และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีความเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงาน และประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นไปด้วยความเรียบร้อย....สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่และกรรมการตรวจการจ้างโครงการ สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

ประกอบกับผู้แทนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...มีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้จัดประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนให้ หากประชาชนผู้ใดมีความคิดเห็น หรือความต้องการใช้เจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างไร ให้แจ้งความประสงค์ได้ที่สำนักงานเทศบาลนครเชียงราย ...และทุกครั้งที่มีการประชุมชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม โดยส่วนตัวแล้วตนเข้าร่วมรับฟังทุกครั้ง เพื่อคิดว่าโครงการดังกล่าวมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองอย่างไร...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

4.3.3 ความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

การพิจารณาความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นการศึกษาเอกสารรายงานการประชุมและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นในการประเมิน ได้แก่ (1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ หรือไม่ และ (2) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมได้หรือไม่ ซึ่งผลการประเมินพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยส่วนใหญ่มีความพร้อมและเข้าใจในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนของกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นอย่างดี และได้ยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการ และคาดหวังให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการจัดทำโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ซึ่งเมื่อกรมโยธาธิการและผังเมืองได้เสนอโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ประชาชนส่วนใหญ่จึงเห็นด้วยกับการดำเนินโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินโครงการ...สังเกตได้จากกรณีที่เทศบาลนครเชียงรายจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกครั้งก็จะมีประชาชนให้ความสนใจและเข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

และประชาชนยังให้ข้อมูลว่า

“...อยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เมืองเชียงราย เพราะได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมทุกปี มีน้ำป่าไหลหลากรุนแรง และกัดเซาะถนน เป็นอันตรายต่อดำรงชีวิต และมีความยากลำบากในการสัญจร...เมื่อได้ทราบข่าวว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดำเนินโครงการป้องกันน้ำให้ ก็มีความยินดีและพร้อมจะให้ความ

ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเต็มที่...และขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองรีบดำเนินการก่อสร้างโครงการให้เสร็จโดยเร็วด้วย...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

4.3.4 งบประมาณ

การพิจารณาความพร้อมของงบประมาณในการดำเนินโครงการว่ามีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ เป็นการศึกษารายการงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงรายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินพบว่า งบประมาณในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมในการดำเนินงาน ซึ่งพิจารณาจากแบบรูปรายละเอียดของโครงการพบว่ามีงบประมาณราคาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยอ้างอิงมาตรฐานการกำหนดราคาตามระเบียบของทางราชการ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างว่า

“...งบประมาณในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เป็นไปตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความเหมาะสม เนื่องจากการจัดทำรูปแบบรายการได้มีการสำรวจ ศึกษาสภาพพื้นที่ พร้อมทั้งรูปแบบในการก่อสร้างที่ได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรม ซึ่งได้มีการประมาณราคา รวมถึงการกำหนดราคาตามระเบียบกฎหมาย มาตรฐานราคาของสำนักงบประมาณ ... อีกทั้งผลการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ทั้ง 4 ระยะ มีผลการประกวดราคา มีความเหมาะสม และผู้รับจ้างที่ชนะการประกวดราคาก็ได้เสนอราคาที่สอดคล้องกับราคากลางที่กำหนดไว้....”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนที่ 3 วิศวกรโครงการและกรรมการตรวจการจ้าง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

4.3.5 ความพร้อมของแบบรูปรายการ/พื้นที่ดำเนินโครงการ

การพิจารณาความพร้อมของแบบรูปรายการ/พื้นที่ดำเนินโครงการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นการศึกษารายการแบบรูปรายละเอียดในการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน รวมถึงรายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินพบว่า แบบรูปรายการ พื้นที่ดำเนินโครงการในภาพรวมนั้นมีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ เนื่องจากได้มีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการไว้ล่วงหน้า

อย่างไรก็ตามอาจมีบางจุดที่มีปัญหาอุปสรรคในระหว่างการศึกษา ส่งผลให้ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินการได้ เช่น แม้ว่าการดำเนินโครงการจะได้รับความเห็นชอบจาก

ประชาชนในพื้นที่แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติจริง เมื่อเริ่มมีการก่อสร้างอาจจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน (เฉพาะจุด) โดยมีการขุดเจาะพื้นที่ ปิดทางเข้า - ออก ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับสะดวก จึงไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ในการดำเนินโครงการ ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเจรจา ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับประชาชน (เฉพาะจุด) ที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุง แก้ไขแบบบางส่วน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และทำให้การก่อสร้างโครงการมีความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

โดยตัวแทนผู้รับจ้างได้ให้ข้อมูลว่า

“...รูปแบบรายการของกรมโยธาธิการและผังเมืองที่ใช้ในการตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้าง เป็นการออกแบบไว้ล่วงหน้ามานาน และเมื่อนำมาก่อสร้างจริง สภาพพื้นที่บางจุดได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปแล้ว เช่นจากพื้นที่เดิมเป็นพื้นที่สาธารณะ ต่อมาได้มีประชาชนเข้ามาบุกรุก ทำให้ต้องใช้เวลาในการเจรจา หรืออาจมีการแก้ไขแบบรูปรายการ...”

(ตัวแทนผู้รับจ้างที่ดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ สัมภาษณ์เมื่อ 10 เมษายน 2563)

สรุปอภิปรายผลการศึกษาความพร้อมของแบบรูปรายการ และพื้นที่ดำเนินโครงการ พบว่า รูปแบบรายการที่ใช้ในการดำเนินการก่อสร้าง ได้มีการศึกษาสำรวจสภาพพื้นที่ มีการตรวจสอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแบบรูปรายการแล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแบบรูปรายการ ได้มีการออกแบบไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน ส่งผลให้แบบรูปรายการบางจุดไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ในปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งที่สาธารณประโยชน์บางจุดอาจถูกบุกรุกเพื่อตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของประชาชน ทำให้ประชาชนจึงไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ ส่งผลให้การก่อสร้างโครงการมีความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องใช้ระยะเวลาในการเจรจา ประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับประชาชน (เฉพาะจุด) ที่ไม่เห็นด้วย ส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุง แก้ไขแบบ หรือปรับลดเนื้องานบางส่วน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และให้โครงการสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งกรณีดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งของกลไกการดำเนินงานของภาครัฐ ที่ต้องยอมปรับรูปแบบโครงการให้เข้ากับสภาพพื้นที่ที่ถูกประชาชนบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นทัศนคติของประชาชนที่มักจะคิดว่าราชการรังแกประชาชน โดยไม่ได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่าตนเองกระทำผิดกฎหมายหรือไม่

4.3.6 ความพร้อมของผู้รับจ้าง

การพิจารณาความพร้อมของผู้รับจ้างเป็นการศึกษาจากเอกสารสัญญาจ้าง รายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินพบว่าผู้รับจ้างมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ ซึ่งพิจารณาจากเอกสารสัญญาจ้างที่จะต้องมีการค้าประกันฐานะทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ มีเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวิศวกรรม และการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม โดยบุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถอ่านและเข้าใจในรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแบบแปลนเป็นอย่างดี และสามารถควบคุมการก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ให้ข้อมูลว่า

“...กรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการขึ้นทะเบียนผู้รับจ้าง และได้กำหนดไว้ในขอบเขตการจ้างงานว่า ผู้รับจ้างที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมโยธาธิการและผังเมืองเท่านั้น ที่มีสิทธิ์เข้าร่วมในการประกวดราคาในโครงการต่างๆของกรมโยธาธิการและผังเมือง...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนที่ 3 วิศวกรโครงการและกรรมการตรวจการจ้าง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

สรุปการอภิปรายผล ในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการในด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองมีความพร้อม และมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน โดยมีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการล่วงหน้า และมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงเทศบาลนครเชียงรายในฐานะหน่วยงานในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินโครงการในภาพรวมดำเนินไปได้ อย่างไรก็ตาม จากการที่รูปแบบการก่อสร้างถูกจัดทำไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน ส่งผลให้สภาพหน้างานบางส่วนเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย ซึ่งเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สภาพพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขแบบเป็นบางจุด ซึ่งอาจกระทบต่อการเพิ่มหรือลดเนื้องาน ส่งผลให้มีการแก้ไขสัญญาหรือขยายสัญญา รวมถึงอาจต้องมีการหยุดงาน อันเป็นเหตุทำให้การดำเนินงานก่อสร้างมีความล่าช้ากว่าแผนงานที่วางไว้ได้

4.4 ด้านกระบวนการ (Process)

การศึกษากระบวนการดำเนินโครงการจะพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำโครงการ ขั้นตอนการก่อสร้างว่ามีความยุ่งยากหรือไม่ รวมถึงระยะเวลาในการก่อสร้างมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และได้มีการถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้ในการดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 ใดๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ขั้นตอนการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม แบ่งเป็น

(1) ขั้นตอนการจัดทำโครงการ

ในการจัดทำโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน กรมโยธาธิการและผังเมืองได้กำหนดหลักเกณฑ์ และตอนในการจัดทำโครงการ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในการก่อสร้างมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

(1.1) ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี จึงแจ้งต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

(1.2) กรมโยธาธิการและผังเมืองเข้าสำรวจพื้นที่ พร้อมทั้งศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดเพื่อจัดทำโครงการและของบประมาณในการดำเนินการก่อสร้าง

(1.3) กรมโยธาธิการและผังเมืองโดยความร่วมมือของเทศบาลนครเชียงรายจัดประชุมชี้แจง นำเสนอโครงการพร้อมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเบื้องต้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการออกแบบโครงการ

(1.4) กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำแบบ (ร่าง) โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่งให้เทศบาลนครเชียงรายเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดประชุม นำเสนอแบบรูปรายการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแบบรูปรายการให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

(1.5) ปรับปรุงแก้ไขแบบรูปรายการให้ตรงกับความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งจัดทำแบบรูปรายการ รายละเอียดประกอบแบบ รวมถึงการประมาณราคาค่าก่อสร้าง กำหนดวงเงินงบประมาณ ส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินการก่อสร้างต่อไป

(1.6) เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการแล้ว ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการ เพื่อให้ได้ผู้รับจ้างมาดำเนินการก่อสร้างต่อไป

(2) ขั้นตอนการก่อสร้าง เป็นขั้นตอนที่ผู้รับจ้างต้องดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง จากการสัมภาษณ์พบว่า ในขั้นตอนการจัดทำโครงการจะพบความยุ่งยากเกี่ยวกับการสำรวจกรรมสิทธิ์ที่ดิน การชี้แจงรายละเอียดโครงการ กระบวนการ และ

ขั้นตอนการดำเนินโครงการให้ประชาชนเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...เบื้องต้นไม่รู้ว่าจะโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมเป็นอย่างไร ต้องใช้พื้นที่ไหนทำอะไร และจะกระทบกับที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่ มีการเวนคืนที่ดินหรือไม่ ไร่ และประชาชนได้ประโยชน์อย่างไรเมื่อโครงการแล้วเสร็จ ซึ่งได้มีเจ้าหน้าที่จากกรมโยธาธิการและผังเมืองได้จัดประชุมชี้แจง เพื่อรับฟังความคิดเห็น ซึ่งตนก็ได้แสดงความคิดเห็นโดยต้องการให้โครงการสามารถแก้ไขปัญหาพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงแข็งแรง และต้องไม่สร้างความเดือดร้อน หรือกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน และต้องไม่มีการเวนคืนที่ดิน และที่สำคัญปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงรายส่วนหนึ่งมาจากฝนตกหนัก และระบายน้ำไม่ทัน ดังนั้นควรต้องทำระบบระบายน้ำใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้รับข้อมูลเพื่อดำเนินการออกแบบต่อไป...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

ประกอบกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้ให้ข้อมูลเสริมในเรื่องของกระบวนการจัดทำโครงการ และการก่อสร้างว่า

“...เนื่องจากโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย เป็นโครงการใช้เทคนิคในด้านวิศวกรรมสูง ทั้งมีการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ระบบระบายน้ำ รวมถึงอาคารประตูเปิดปิดน้ำ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นโครงการที่มีขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ 4.76 ตร.กม. และใช้งบประมาณในการก่อสร้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกินศักยภาพของท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงรายจึงได้มีหนังสือขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ชุมชน โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองก็ได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ รับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบก่อสร้าง และเมื่อจัดทำแบบแล้วเสร็จก็จะนำเสนอแบบร่างรายละเอียดของโครงการให้ประชาชนพิจารณา และได้มีมติเห็นด้วยให้ดำเนินโครงการได้...แต่ในระหว่างก่อสร้างอาจเกิดปัญหาอุปสรรคในการก่อสร้างบ้างในบางจุด เช่น สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประชาชนไม่ยินยอมให้เข้าพื้นที่ ทำให้การดำเนินโครงการก่อสร้างหยุดชะงักลง ต้องมีการแก้ไขแบบแก้ไขสัญญา ปรับลด/เพิ่มเนื้องาน ปรับลดวงเงินงบประมาณลง หรือมีการขยายสัญญา ทำให้งานก่อสร้างไม่แล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นต้น...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 1 ประธานกรรมการตรวจการจ้างโครงการ สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

4.4.2 ระยะเวลาการดำเนินการก่อสร้างมีความเหมาะสม

การพิจารณาระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างมีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นการศึกษาจากเอกสารแบบรูปรายการ เอกสารสัญญาจ้าง รายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินพบว่า โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ระยะ แต่ละระยะใช้ระยะในการก่อสร้าง 3 ปี โดยมีการขุดตั้งงบประมาณผูกพัน 3 ปี ซึ่งในเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างในแต่ละระยะมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแบบรูปรายการที่กำหนดรายละเอียดเนื้อหาของโครงการไว้ และวิศวกรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างได้จัดทำแผนบริหารโครงการก่อสร้างตามรูปแบบภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ 3 ปี ซึ่งหากผู้รับจ้างดำเนินการล่าช้าก็จะมีค่าปรับ โดยเจ้าหน้าที่รัฐได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ได้ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดไว้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีพื้นที่ที่มีความเสี่ยงได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่มาก ประมาณ 4.79 ตร.กม. และได้กำหนดพื้นที่ที่ต้องดำเนินการออกแบบก่อสร้างอย่างเร่งด่วน ออกเป็น 4 ระยะ และเมื่อแบ่งโครงการออกเป็น 4 ระยะ ก็จะมาพิจารณาองค์ประกอบ และเนื้อหาของโครงการแต่ละระยะว่าสามารถก่อสร้างแล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่ปี โดยพิจารณาความเป็นไปได้ในการก่อสร้างตามหลักวิศวกรรม แล้วพบว่าสามารถก่อสร้างในแล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลา 3 ปี ทั้งนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองจึงได้ขุดตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการ ซึ่งเป็นงบประมาณผูกพันไว้ 3 ปี...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนที่ 3 วิศวกรโครงการและกรรมการตรวจการจ้าง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

4.4.3 การถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้ในการดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4

การพิจารณาการถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้ในการดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 เป็นการศึกษาจากเอกสารแบบรูปรายการ รายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินพบว่า ได้มีการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานในระยะที่ 1 มาปรับใช้ในการดำเนินการก่อสร้างทั้งในระยะที่ 2 ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 โดยเฉพาะในประเด็นของการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเฉพาะหน้า เช่น ปัญหาเรื่องฝุ่นละอองที่เกิดจากการก่อสร้าง ปัญหาประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการสัญจร เป็นต้น โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ให้ข้อมูลว่า

“...ซึ่งในการดำเนินโครงการระยะที่ 1 ผู้รับจ้างก็ได้ดำเนินการก่อสร้างตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบรายการ และระหว่างการดำเนินงานก็มีปัญหาอุปสรรค ที่ประชาชนไม่ยอมให้เข้าพื้นที่บางจุด เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการก่อสร้าง แม้ว่าโครงการระยะที่ 1 ประชาชนได้ให้ความเห็นชอบในการดำเนินโครงการแล้วก็ตาม แต่เมื่อดำเนินการก่อสร้างจริง กลับเพิ่มความยากลำบากให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนหนาแน่น เช่น ปัญหาการขนส่งวัสดุก่อสร้าง การปิดการจราจรเพื่อขุดเจาะถนนในการวางระบบระบายน้ำ ส่งผลให้ประชาชนร้องเรียน และไม่ให้เข้าพื้นที่ดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเจรจากับประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งปัญหาอุปสรรคในการก่อสร้างในโครงการระยะที่ 1 ทำให้กรมโยธาธิการและผังเมืองต้องนำมาเป็นบทเรียนในการก่อสร้างในโครงการระยะต่อไป โดยปรับรูปแบบการดำเนินงานใหม่ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด มีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปิดปิดสัญญาณไฟจราจร การปรับเปลี่ยนเวลาการดำเนินงานไม่ให้กระทบกับการจราจรในช่วงเวลาเร่งด่วน รวมถึงการเข้าพื้นที่เพื่อเริ่มก่อสร้างในพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่ชุมชนหนาแน่นก่อน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการก่อสร้าง และเห็นภาพในการดำเนินงาน หรืออาจจะมีการปรับรูปแบบท่อระบายน้ำให้ยาวขึ้นลดระยะเวลาในการขุดเจาะและวางท่อระบายน้ำ เป็นต้น...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนที่ 3 วิศวกรโครงการและกรรมการตรวจการจ้าง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

อีกทั้งตัวแทนผู้รับจ้างได้ให้ข้อมูลว่า

“...ในการเข้าพื้นที่เพื่อก่อสร้างทุกครั้งจะทำการประสานกับวิศวกรผู้ควบคุมงาน รวมทั้งผู้นำท้องถิ่นให้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือ และชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ให้ทราบถึงขั้นตอน กระบวนการก่อสร้างตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้...”

(ตัวแทนผู้รับจ้างที่ดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ สัมภาษณ์เมื่อ 10 เมษายน 2563)

ตัวแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า

“...แม้ว่าโครงการก่อสร้างดังกล่าวจะได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่แล้วก็ตาม แต่เมื่อทำการก่อสร้างจริงก็ยังมีปัญหาอุปสรรค และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน ดังนั้นในระหว่างการก่อสร้างก็ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง อีกทั้งบางประเด็นก็ต้องขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองแก้ไขแบบรายการใหม่เพื่อให้กระทบกับประชาชนน้อยที่สุด

รวมทั้งในการก่อสร้างได้มีการขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการอย่างระมัดระวัง รวมทั้งให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่เกิดจากการก่อสร้างในระยะต่อไปด้วย...”
(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่ สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

สรุปผลการอภิปรายผล พบว่ากระบวนการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงใหม่ แบ่งขั้นตอนการดำเนินโครงการออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ขั้นตอนการจัดทำโครงการ ซึ่งในระหว่างการจัดทำโครงการต้องมีการจัดประชุมนำเสนอและชี้แจงโครงการ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อเป็นข้อมูลในการสำรวจออกแบบก่อสร้าง ซึ่งมีการจัดประชุมหลายครั้งเพื่อให้ได้แบบก่อสร้างที่ตรงกับความต้องการของประชาชนและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งแบบก่อสร้างดังกล่าว ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่ก่อน ถึงจะดำเนินโครงการขอตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ และ (2) ขั้นตอนการก่อสร้าง เป็นขั้นตอนที่ผู้รับจ้างต้องดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง ซึ่งในระหว่างการก่อสร้างอาจเกิดปัญหาอุปสรรคเฉพาะหน้าในการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนไม่ยินยอมให้เข้าพื้นที่ การดำเนินโครงการก็ต้องหยุดชะงักลง ต้องมีการเจรจา ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชน รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงแก้ไขแบบ แก้ไขสัญญา เป็นต้น

ในส่วนของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ ที่ได้มีการแบ่งโครงการออกเป็น 4 ระยะ และแต่ละระยะใช้เวลาในการก่อสร้าง 3 ปี มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างได้พิจารณาจากความเป็นไปได้ในการก่อสร้างตามหลักวิศวกรรมที่สามารถก่อสร้างในแล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลา 3 ปี กรมโยธาธิการและผังเมืองจึงได้กำหนดระยะเวลาในการก่อสร้าง และตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นงบประมาณผูกพันไว้ 3 ปี ซึ่งในเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างในแต่ละระยะไว้

สำหรับการถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้ในการดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 กรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานในระยะที่ 1 มาปรับใช้ในการดำเนินการก่อสร้างทั้งในระยะที่ 2 ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 โดยเฉพาะในประเด็นของการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเฉพาะหน้า เช่น ปัญหาการขนส่งวัสดุก่อสร้าง การปิดการจราจรเพื่อขุดเจาะถนนในการวางระบบระบายน้ำ ส่งผลให้ประชาชนร้องเรียน และไม่ให้เข้าพื้นที่ดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเจรจากับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมืองได้นำมาเป็นบทเรียนในการก่อสร้างในโครงการระยะต่อไป โดยปรับรูปแบบการดำเนินงานใหม่ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด มีการประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น

การเปิดปิดสัญญาณไฟจราจร การปรับเปลี่ยนเวลาการดำเนินงานไม่ให้เกิดกระทบกับการจราจรในช่วงเวลาเร่งด่วน รวมถึงการเข้าพื้นที่เพื่อเริ่มก่อสร้างในพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่ชุมชนหนาแน่นก่อน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการก่อสร้าง และเห็นภาพในการดำเนินงาน หรืออาจจะมีการปรับรูปแบบท่อระบายน้ำให้ยาวขึ้นลดระยะเวลาในการขุดเจาะและวางท่อระบายน้ำ เป็นต้น

4.5 ด้านผลผลิต (Product)

การศึกษาด้านผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินโครงการ เป็นการศึกษาจากเอกสารความเหมาะสมของโครงการและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยอ้างอิงจากวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ การป้องกันน้ำท่วม พร้อมทั้งลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้แบ่งการดำเนินโครงการออกเป็น 4 ระยะ และมีโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 ระยะ ได้แก่ โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ 4.76 ตร.กม. ประชาชนได้รับประโยชน์ 5,353 ครัวเรือน (แผนภาพที่ 4.3) ดังนี้

4.5.1 ระบบป้องกันน้ำท่วมมีความมั่นคงแข็งแรงได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ เป็นการพิจารณาจากผลผลิตที่ได้จากดำเนินโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ พบว่าโครงการอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีความเสียหายจากการก่อสร้าง เป็นไปตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้ และสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้ในระดับหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการดังกล่าว ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบรายการ โดยโครงการที่ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จสามารถแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมได้จริง สังเกตได้จากการระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนที่โครงการแล้วเสร็จ เมื่อมีฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชนจากก่อนที่จะมีโครงการใช้ระยะเวลาในการระบายน้ำ 1 – 2 สัปดาห์ แต่เมื่อมีโครงการและก่อสร้างแล้วเสร็จ สามารถลดระยะเวลาในการท่วมลดลงเหลือเพียงแค่ 1-2 วัน...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 1 ประธานกรรมการตรวจการจ้างโครงการ สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

4.5.2 จำนวนครัวเรือนและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ จากการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย โครงการออกเป็น 4 ระยะ ซึ่งปัจจุบัน (ปี 2563) มีโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 ระยะ ได้แก่ โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 ครอบคลุมพื้นที่ 2.30 ตร.กม. ประชาชนได้รับประโยชน์ 2,283 ครัวเรือน และระยะที่ 2

ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ 2.16 ตร.กม. ประชาชนได้รับประโยชน์ 3,070ครัวเรือน ทั้งนี้ตัวแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถป้องกันและลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสังเกตได้จากในระหว่าง 5 ปีที่ผ่านมาที่โครงการระยะที่ 1 แล้วเสร็จ พบว่า พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายสามารถระบายน้ำในพื้นที่เมืองเชียงรายได้อย่างรวดเร็ว อาจจะมีท่วมขังบ้าง แต่ก็ใช้เวลาไม่นานในการระบายน้ำ ประชาชนก็สามารถดำเนินกิจกรรม ดำรงวิถีชีวิตปกติได้...ในส่วนของโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จและได้มีการส่งมอบให้เทศบาลนครเชียงรายกำกับดูแลนั้น เทศบาลนครเชียงรายร่วมกับสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงรายก็ได้มีการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงเป็นประจำทุกปี ผลการตรวจสอบก็มีการบำรุงรักษาตามรอบประจำปีปกติ ยังไม่มีการซ่อมแซมขนาดใหญ่แต่อย่างใด...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)
ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...ตนเองอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย จากการสังเกตพบว่า เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่ เทศบาลสามารถระบายน้ำได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะมีปริมาณน้ำที่ไหลมากภูเขาในปริมาณที่มาก แต่ก็ไม่สามารถไหลบ่า หรือเอ่อท่วมเข้ามาในพื้นที่ชุมชนได้ เพราะมีแนวถนนจากโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมกันอยู่ แต่อาจจะมีการกัดเซาะของตลิ่งริมน้ำบ้างแต่ก็ไม่กระทบต่ออาคารบ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน ทำให้ประชาชนมั่นใจว่าพื้นที่เมืองเชียงรายมีการป้องกันน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนมีความปลอดภัยจากปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี ...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

และประชาชนในพื้นที่ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“...จากการสังเกตขั้นตอนการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม พบว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการขุดเจาะถนนเพื่อวางระบบท่อระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนใหม่ ซึ่งท่อระบายน้ำดังกล่าวมีขนาดใหญ่มาก ผลปรากฏว่า เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชนเชียงรายพบว่าสามารถระบายน้ำได้อย่างรวดเร็ว จากที่เคยท่วมขังเป็นเวลานาน ก็เหลือแค่ 1-2 วัน เนื่องจากท่อระบายน้ำมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่อุ่นใจ และความปลอดภัยจากปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี ...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

ภาพที่ 11 ตัวอย่างภาพผลผลิตจากการดำเนินงานโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

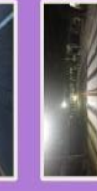

กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลนครเชียงราย

โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย
ระยะที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 2</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 3</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 4</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 5</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 6</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 7</p>					
<p>สามารถชี้แจง ความเสียหายที่เกิดกับประชาชน</p> <p>ส่วนที่ 8</p>					

ดำเนินการโดย
กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงมหาดไทย

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2562

สรุปผลการอภิปรายผล การประเมินผลผลิตของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ โดยแบ่งการดำเนินโครงการออกเป็น 4 ระยะ ปัจจุบัน (ปี 2563) พบว่ามีโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 ระยะ ได้แก่ โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1 ก่อสร้างแล้วเสร็จในงบประมาณ พ.ศ. 2557 ครอบคลุมพื้นที่ 2.30 ตร.กม. ประชาชนได้รับประโยชน์ 2,283 ครัวเรือน และระยะที่ 2 ก่อสร้างแล้วเสร็จในงบประมาณ พ.ศ. 2562 ครอบคลุมพื้นที่ 2.16 ตร.กม. ประชาชนได้รับประโยชน์ 3,070 ครัวเรือน และโครงการทั้ง 2 โครงการอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีความเสียหายจากการก่อสร้าง เป็นไปตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงการที่แล้วเสร็จได้มีการส่งมอบให้เทศบาลนครเชียงรายกำกับดูแล โดยเทศบาลนครเชียงรายร่วมกับสำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงรายได้มีการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงเป็นประจำทุกปี อีกทั้งทั้ง 2 โครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ สามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งสังเกตได้จากการระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนที่โครงการแล้วเสร็จ เมื่อมีฝนตกหนักในพื้นที่ชุมชน จากก่อนที่จะมีโครงการจะใช้ระยะเวลาในการระบายน้ำ 1 – 2 สัปดาห์ แต่เมื่อมีโครงการและก่อสร้างแล้วเสร็จ สามารถลดระยะเวลาในการท่วมลดลงเหลือเพียงแค่ 1-2 วัน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชื่อมั่น สามารถออกไปดำเนินกิจกรรม ดำรงวิถีชีวิตตามปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.6 ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

เป็นการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ และสัมพันธภาพความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐช่วยในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ซึ่งเมื่อเกิดฝนตกหนักจะทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและเอ่อท่วมบ้านเรือนของประชาชนเป็นประจำทุกปี โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.6.1 ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ผลการศึกษา พบว่าการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

(1) ผลกระทบเชิงบวก ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมสามารถแก้ไขปัญหาพื้นที่ชุมชนรุนแรงในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อีกทั้งรัฐบาลยังประหยัดงบประมาณในการจ่ายค่าชดเชย และบรรเทาเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ตัวแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถป้องกันและลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสังเกตได้จากในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาที่โครงการระยะที่ 1 แล้วเสร็จ พบว่า พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายสามารถระบายน้ำในพื้นที่เมืองเชียงรายได้อย่างรวดเร็ว อาจจะมีท่วมขังบ้าง แต่ก็ใช้เวลาไม่นานในการระบายน้ำ ประชาชนก็สามารถดำเนินกิจกรรม ดำรงวิถีชีวิตปกติได้...ประกอบกับเทศบาลนครเชียงราย ได้มีการเตรียมความพร้อมในฤดูฝน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยน้ำท่วมไว้เป็นประจำทุกปี แต่ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาพบว่าในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายไม่พบพื้นที่น้ำท่วมก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงแต่อย่างใด...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

(2) ผลกระทบเชิงลบ ผลการศึกษาพบว่า ในระหว่างการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อประชาชน และชุมชนในพื้นที่ค่อนข้างมาก เนื่องจากการก่อสร้างใช้ระยะเวลานาน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อันเนื่องมาจากการปิดถนน ปิดพื้นที่บางส่วนเพื่อดำเนินการขุดเจาะ เพื่อการก่อสร้าง ก่อให้เกิดฝุ่นละอองจำนวนมาก และประชาชนไม่สะดวกในการสัญจร เป็นต้น โดยประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...การก่อสร้างใช้ระยะเวลานานเกินไป มีการขุดเจาะถนนที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางของประชาชน ก่อให้เกิดการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วน อีกทั้งอาจเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในการเดินทางได้ และการก่อสร้างยังก่อให้เกิดฝุ่นละอองเพิ่มมากขึ้นด้วย...และอยากให้หน่วยงานภาครัฐช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งเร่งรัดให้ดำเนินโครงการให้เสร็จโดยเร็วด้วย...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

ประกอบกับตัวแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายครอบคลุมบริเวณกว้าง อีกทั้งพื้นที่ก่อสร้างยังตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมือง ประกอบกับพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่ใจกลางเมือง มีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่สูง และเมื่อเมืองมีกิจกรรมการก่อสร้างต่างๆ ก็ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ การก่อสร้างระบบระบายน้ำที่ต้องมีการขุดเจาะไหล่ทางของถนนในพื้นที่ชุมชน เพื่อวางระบบท่อระบายน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิต และการใช้เส้นทางสัญจรไปมา โดยเฉพาะในเวลา

เร่งด่วนที่มีความหนาแน่นของการจราจรอยู่แล้ว ก็ยิ่งติดขัดมากยิ่งขึ้น...และการก่อสร้างยังทำให้เกิดฝุ่นละอองเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากด้วย... ”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

4.6.2 ความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ เป็นการพิจารณาจาก วัตถุประสงค์ และสัมพันธภาพความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ช่วยในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความ พึงพอใจ และต้องการให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชน แม้ว่ามีความยากลำบากในระหว่างก่อสร้างบ้าง แต่เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จประชาชนก็จะมี ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตปกติได้ ประกอบกับตัวแทนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมือง มีประโยชน์มากใน ระยะยาวสามารถป้องกันและลดความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถระบายน้ำในพื้นที่เมืองเชียงรายได้อย่างรวดเร็ว อาจจะมีท่วมขังบ้าง แต่ก็ใช้เวลาไม่ นานในการระบายน้ำ ตรงกับความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้า มาช่วยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี แม้จะมีอุปสรรค ในระหว่างก่อสร้างบ้าง แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเป็น อย่างดี...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปอภิปรายผล จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความต้องการ และมีความพึงพอใจที่ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมให้ โดยการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบ ป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ซึ่งแม้ว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อวิถี ชีวิตของประชาชน ซึ่งก็มีทั้งผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบ ซึ่งสรุปได้

ผลกระทบเชิงบวกต่อประชาชนหรือชุมชน ได้แก่

1. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน สามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมรุนแรงใน พื้นที่อำเภอเมืองเชียงรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้นกว่าช่วงก่อนดำเนินโครงการ
3. นักลงทุน นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในการลงทุน และการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดกิจกรรม ทางเศรษฐกิจอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

4. รัฐบาลประหยัคงบประมาณในการจ่ายค่าชดเชย และบรรเทาเยียวยาประชาชนที่ได้รับ ความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี

ผลกระทบเชิงลบต่อประชาชนหรือชุมชน ได้แก่

1. เนื่องจากพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่ใจกลางเมือง มีความหนาแน่น ของประชากรในพื้นที่สูง เมื่อมีกิจกรรมการก่อสร้างต่างๆ ก็จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ การก่อสร้างระบบระบายน้ำที่ต้องมีการขุดไหลทางของถนนในพื้นที่ชุมชน เพื่อวางระบบท่อ ระบายน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิต และการใช้เส้นทางสัญจรไปมา โดยเฉพาะในเวลา เร่งด่วนที่มีความหนาแน่นของการจราจรอยู่แล้ว ก็ยิ่งติดขัดมากยิ่งขึ้น

2. การก่อสร้างก่อให้เกิดฝุ่นละอองเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่

3. การก่อสร้างที่ขาดความระมัดระวัง อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดหวังได้ เช่น การขุด การเจาะต่างๆ อาจส่งผลให้สะดุด หกล้ม หรือพลัดตกได้ง่าย เป็นต้น

4. การก่อสร้างที่มีความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต การดำรงชีวิตที่ได้รับผลกระทบใน ระยะเวลาที่นานขึ้น เป็นต้น

4.7 ผลกระทบเชิงลบในการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำ ท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย พบว่าโครงการดังกล่าวยังมีประเด็นที่อาจส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงลบ ในการดำเนินโครงการ ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและความพึงพอใจของประชาชน และอาจก่อให้เกิดความ ขัดแย้งระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคันป้องกันน้ำท่วม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ นอกคันป้องกันน้ำท่วม โดยการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่จะต้องมีการระบายไปสู่พื้นที่นอกคันป้องกัน น้ำท่วมทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่นอกคันป้องกันน้ำท่วมได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วม รุนแรงมากขึ้น ซึ่งประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“...โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมืองมีทั้ง ผลกระทบเชิงบวกที่สามารถป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน แต่ก็มีผลกระทบทางลบที่ ส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ด้วย ...แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการ ดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ที่มีเทคนิคในการ ก่อสร้างโดยการก่อสร้างผนังป้องกันน้ำท่วม รวมถึงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมที่มีการ ยกกระดานให้สูงขึ้นเพื่อเป็นแนวในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนนั้น อาจส่งผลต่อ ความรู้สึกของประชาชนบางส่วนที่ไม่พึงพอใจในการดำเนินโครงการ เนื่องจากแบบรูป

รายการของระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ที่มีการออกแบบและก่อสร้างผนังป้องกันน้ำท่วม รวมถึงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม หรือการยกระดับถนนให้มีความสูงที่สามารถป้องกันและรองรับปริมาณน้ำ (มวลน้ำ) จำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วม รวมถึงการยกระดับถนนบริเวณโดยรอบพื้นที่ชุมชนให้สูงเพื่อใช้เป็นแนวในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ทำให้บดบังวิสัยทัศน์ในการมองเห็นของประชาชน

ในขณะที่เดียวกันการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนก็อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่นอกคันป้องกันน้ำท่วม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในขอบเขตบริเวณที่มีคันป้องกันน้ำท่วม เนื่องจากการคัดเลือกพื้นที่เพื่อป้องกันน้ำท่วมของกรมโยธาธิการและผังเมืองจะคัดเลือกพื้นที่ชุมชน พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ดังนั้นก็อาจมีพื้นที่ชุมชนบางจุดที่อยู่นอกคันป้องกันน้ำท่วม ทำให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมรุนแรงมากขึ้นได้...”

(ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

สรุปอภิปรายผล ผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินโครงการพบว่า โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายที่มีรูปแบบรายการและองค์ประกอบในการดำเนินโครงการโดยการก่อสร้างผนังกันน้ำ รวมถึงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมที่มีการยกระดับถนนให้สูงขึ้นทำให้บดบังวิสัยทัศน์ในการมองเห็นของประชาชน และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคันป้องกันน้ำท่วม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกคันป้องกันน้ำท่วมที่จะต้องรองรับการผันน้ำ และระบายน้ำจากพื้นที่ชุมชนในเขตป้องกันน้ำท่วม ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเพิ่มขึ้น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะต้องคำนึงถึงประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่คันป้องกันน้ำท่วมด้วย โดยมีแนวทางหรือมาตรการในการเยียวยา รวมทั้งการหาพื้นที่สำรองในการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนต่อไป

4.8 สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.8.1 สภาพปัญหา อุปสรรค

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประชุม และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนดังนี้

1. ปัญหาทางด้านเทคนิคในการก่อสร้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...ปัญหาอุปสรรคในการก่อสร้างส่วนใหญ่จะเป็นงานทางด้านเทคนิค เช่น (1) เมื่อสำรวจพื้นที่เพื่อวางผังบริเวณในการก่อสร้างไม่พบหลักหมุดแนวเขตที่ดินของประชาชนข้างเคียง

แนวเขตก่อสร้าง และพื้นที่บางจุดมีขนาดพื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างไม่ตรงตามขนาดที่กำหนดไว้ในรูปแบบรายการ ส่งผลให้ต้องมีการแก้ไขรูปแบบรายการ และขยายสัญญาเพื่อให้งานก่อสร้างสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (2) งานก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน ดังนั้นเวลาก่อสร้าง ที่ต้องมีการปิดถนนเพื่อใช้ในการก่อสร้างระบบระบายน้ำจึงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน และ (3) งานก่อสร้างส่วนใหญ่มีองค์ประกอบเป็นการก่อสร้างคันกันน้ำ งานระบบระบายน้ำ ซึ่งเป็นงานขุดดิน ถมดินบดอัดแน่น เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝน สภาพพื้นที่ก่อสร้างมีน้ำท่วมขัง ทำให้เกิดความลำบากในการเข้าไปปฏิบัติงาน...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องคนที่ 3 วิศวกรโครงการและกรรมการตรวจการจ้าง สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

2. ระยะเวลาในการก่อสร้าง การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนมีกระบวนการที่ใช้ระยะเวลา โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...เนื่องจากการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินโครงการตรงกับความต้องการของประชาชน กว่าจะได้ผลบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด จึงเป็นเหตุให้ต้องใช้ระยะเวลาเวลาในดำเนินโครงการค่อนข้างนาน แม้ว่าระยะเวลาจะเป็นอุปสรรคในการดำเนินโครงการ แต่ก็มีข้อดีในด้านการชี้แจงข้อมูลโครงการเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเข้าใจและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินโครงการ...”

(ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนเทศบาลนครเชียงราย สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

3. การรुक้ำลำน้ำ และร่อนน้ำสาธารณะ โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลว่า

“...พื้นที่บริเวณโดยรอบอำเภอเมืองเชียงราย มีร่อนน้ำสาธารณะอยู่ล้อมรอบ ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่มีการรुक้ำใช้ประโยชน์ในร่อนน้ำ ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการก่อสร้าง เนื่องจากต้องมีการเจรจาเพื่อให้มีการรื้อย้าย และต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานท้องถิ่นช่วยในการเจรจา กว่าจะได้ผลบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ก็ทำให้การก่อสร้างมีความล่าช้าบ้าง แต่ส่งผลให้ประชาชนและท้องถิ่นได้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาเมืองร่วมกับภาครัฐ...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่และกรรมการตรวจการจ้างโครงการ สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

4. การแก้ไขแบบก่อสร้าง โดยตัวแทนผู้รับจ้างได้ให้ข้อมูลว่า

“...ปัญหาการแก้ไขแบบก่อสร้างเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างให้ผู้รับจ้างได้ตามแผนการดำเนินงาน เนื่องจากสภาพพื้นที่และสภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่เปลี่ยนแปลงไป จึงต้องมีการแก้ไขแบบก่อสร้างให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทำให้งานก่อสร้างหยุดชะงัก ไม่สามารถก่อสร้างได้อย่างต่อเนื่อง มีการโยกย้ายเครื่องจักรหลายครั้ง ส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 1 ประธานกรรมการตรวจการจ้างโครงการ
สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

4.8.2 ข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ได้มีข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ควรมีการเตรียมความพร้อมของโครงการอย่างเป็นระบบ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“...การเตรียมความพร้อมของโครงการควรดำเนินการ (1) ในการลงพื้นที่ในเพื่อสำรวจออกแบบ รวมถึงการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบของโครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ (2) เมื่อได้แนวทางการดำเนินงานเบื้องต้นแล้ว ต้องมีการประชุม ประสาน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการทำความเข้าใจ และชี้แจงข้อมูลให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ (3) ก่อนขออนุมัติโครงการ ควรลงพื้นที่สำรวจ เพื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่อีกครั้ง หากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่จะส่งผลกระทบต่อแบบก่อสร้าง ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลให้พร้อมก่อนที่จะมีการเสนอขออนุมัติการดำเนินโครงการ ไม่ควรขออนุมัติการดำเนินโครงการไปก่อน แล้วค่อยขอแก้ไขแบบระหว่างการก่อสร้าง เพราะจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวงเงินงบประมาณ และระยะเวลาในการก่อสร้าง และ (4) ในการขออนุมัติการดำเนินโครงการ ต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้ชัดเจน...”

(เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คนที่ 1 ประธานกรรมการตรวจการจ้างโครงการ
สัมภาษณ์เมื่อ 15 เมษายน 2563)

สำหรับในส่วนของการดำเนินการก่อสร้าง ประชาชนในพื้นที่ได้ให้คำแนะนำว่า

“...ในส่วนของขั้นตอนกระบวนการก่อสร้าง ควรกำหนดรูปแบบแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน มีการบูรณาการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการทำงานร่วมกัน

เพื่อลดผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น การกำหนดระยะเวลาให้สัญญาณไฟจราจร การปิด - เปิดถนน เพื่อขุดเจาะและวางท่อระบบระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนเมือง เชียงราย เป็นต้น ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการกำกับ ติดตามและเร่งรัด การดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบปัญหา อุปสรรค และผลการดำเนินงานว่า เป็นไปตามรูปแบบรายการหรือไม่ นอกจากนี้ ควรนำผลจากการติดตามประเมินผลมาทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่อไป...”

(ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ คนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 3 เมษายน 2563)

สรุปการอภิปราย การประเมินผลความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม พื้นที่ชุมชน กรณีศึกษา โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตามแบบจำลอง CIPP Model แสดงให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความสำเร็จในการ ดำเนินโครงการในภาพรวม โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการประเมินออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

(1) ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ซึ่งเป็นการประเมินผลโครงการในช่วงก่อนการดำเนิน โครงการ พบว่าโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อีกทั้งสอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่

(2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินโครงการป้องกัน น้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าหน่วยงานหลักคือ กรมโยธาธิการ และผังเมืองมีความพร้อมและมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ หน่วยงานในพื้นที่ให้ความ ร่วมมือส่งผลให้การประสานงานทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่มีปัญหาค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม พบว่าจากการที่รูปแบบการก่อสร้างถูกจัดทำขึ้นล่วงหน้าเป็นเวลานาน ทำให้สภาพพื้นที่มีการ เปลี่ยนแปลงไป จนเป็นเหตุให้ต้องมีการแก้ไขรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน และเป็น เหตุให้การก่อสร้างมีความล่าช้ากว่าแผนงานในช่วงแรก อย่างไรก็ตามผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทำการ ปรับแผนงาน และวิธีทำงานจนโครงการสามารถดำเนินการได้เป็นไปตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ด้านกระบวนการ (Process) ผลการประเมิน พบว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองมีการ กำหนดขั้นตอนการดำเนินโครงการที่ชัดเจน โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนใน พื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ ซึ่งกระบวนการทำงาน พบว่ามีความยุ่งยากเกี่ยวกับการสำรวจกรรมสิทธิ์ ที่ดิน และการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ในช่วงเริ่มโครงการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า แม้ กระบวนการดังกล่าวมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ แต่ก็มีผลจำเป็น ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการ สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันระหว่างผู้ดำเนินโครงการ และประชาชนในพื้นที่ อันเป็นการป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง

ในประเด็นที่เกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ พบว่า กรมโยธาธิการ และผังเมืองได้มีการวางแผนการดำเนินงาน โดยการกำหนดเนื้องาน และองค์ประกอบของโครงการ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาการก่อสร้างตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การดำเนินโครงการในระยะที่ 3 และระยะที่ 4 ยังได้มีการนำบทเรียนจากการดำเนินโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาปรับใช้ เพื่อให้การก่อสร้างราบรื่นขึ้น

(4) ด้านผลผลิต (Product) ผลการประเมินพบว่า ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วย คันกั้นน้ำ และระบบระบายน้ำเป็นไปตามรูปแบบรายการ มีความถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักวิศวกรรม และยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ แม้ว่าก่อสร้างจะแล้วเสร็จมาหลายปี (โครงการระยะที่ 1) มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ และจำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน อีกทั้งโครงการยังสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในพื้นที่โครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่สามารถลดระยะเวลาในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้เป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงคาดการณ์ได้ว่า เมื่อโครงการแล้วเสร็จสมบูรณ์ทั้ง 4 ระยะ จะสามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

(5) ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ผลการประเมินพบว่า การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งเชิงบวก และเชิงลบ โดยผลกระทบเชิงบวก คือ โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน สามารถแก้ไขปัญหา น้ำท่วมรุนแรงในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รัฐบาลประหยัดงบประมาณในการจ่ายค่าชดเชย และบรรเทาเยียวยาประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ส่วนผลกระทบเชิงลบ เช่น พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่ใจกลางเมือง มีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่สูง การก่อสร้างก็อาจส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะการใช้เส้นทางสัญจรในเวลาเร่งด่วนที่มีความหนาแน่นของการจราจรอยู่แล้ว ก็ยังติดขัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการก่อสร้างก่อให้เกิดฝุ่นละอองเป็นจำนวนมาก รวมถึงในระหว่างการก่อสร้างที่ขาดความระมัดระวัง อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดหวังได้ เช่น การขุด การเจาะต่างๆ อาจส่งผลให้สะดุด หกล้ม หรือพลัดตกได้ง่าย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

(6) สภาพปัญหา อุปสรรค ผลการประเมินพบว่า ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาใน ด้านเทคนิคในการก่อสร้าง ที่มีสำรวจพื้นที่เพื่อวางแผนบริเวณในการก่อสร้างไม่พบหลักหมุดแนวเขตที่ดินของประชาชนข้างเคียงแนวเขตก่อสร้าง และพื้นที่บางจุดมีขนาดพื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างไม่ตรงตามขนาดที่กำหนดไว้ในรูปแบบรายการ ส่งผลให้ต้องมีการแก้ไขรูปแบบรายการ และขยายสัญญา เพื่อให้งานก่อสร้างสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และงาน

ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่เมืองชั้นใน ดังนั้นเวลาก่อสร้าง ที่ต้องมีการปิดถนนเพื่อใช้ในการก่อสร้างระบบระบายน้ำจึงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งส่งผลทำให้ต้องมีการแก้ไขแบบก่อสร้าง แก้ไขสัญญา ทำให้การดำเนินโครงการมีความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้

4.9 การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่เพื่อให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม การจัดทำโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลในการดำเนินโครงการ และการดำเนินโครงการต้องเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวิศวกรรม การออกแบบ ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน รวมถึงประสบการณ์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อภาคประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินโครงการ รวมถึงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการให้ข้อมูลที่ชัดเจน ส่งผลให้การออกแบบก่อสร้างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อีกทั้งยังมีความมั่นคงแข็งแรงสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ประสบความสำเร็จ เช่น ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความน่าเชื่อถือขององค์กร ที่มีขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานมีความโปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดการยอมรับจากภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารโครงการมีความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

ทั้งนี้การนำโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ควรมีแนวทางในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. โครงการต้องมาจากความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่
2. โครงการต้องสอดคล้องเชื่อมกับนโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง
3. ต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ เนื่องจากการดำเนินโครงการส่งผลกระทบต่อประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีส่วน

สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การดำเนินโครงการต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
5. ผู้บริหารโครงการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ สามารถประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.10 ความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือ การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินโครงการ รวมถึงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการให้ข้อมูล ความต้องการอย่างชัดเจน ทำให้การออกแบบก่อสร้างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งผลให้โครงสร้างของระบบป้องกันน้ำท่วมได้มาตรฐานมีความมั่นคงแข็งแรงสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายประสบความสำเร็จ เช่น ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความน่าเชื่อถือขององค์กร ที่มีขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานมีความโปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดการยอมรับจากภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารโครงการมีความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามแผนการดำเนินงานประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลเมืองเชียงราย ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย ส่งผลกระทบทำให้น้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ซึ่งปัญหาน้ำท่วมนอกจากจะมีสาเหตุมาจากปริมาณน้ำฝนแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากน้ำป่าไหลหลาก และน้ำล้นตลิ่งทำให้ไหลบ่าเข้าไปในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย

ทั้งนี้ปัจจัยและตัวชี้วัดสำคัญที่ส่งผลให้โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า และตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ ความพร้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่เข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินโครงการ และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ พร้อมทั้งยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าไปดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม รวมถึงการรื้อย้ายสิ่งของ และแนวทางการบริหารจัดการในพื้นที่ที่ต้องมีการขุด ขยาย เพิ่มท่อระบายน้ำ รวมถึงการยกกระดานถนนให้สูงขึ้นเพื่อใช้เป็นคันป้องกัน

น้ำท่วมในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น โดยการศึกษาผลสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม เปรียบเทียบได้จากสภาพพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ และสภาพพื้นที่หลังดำเนินโครงการ ดังนี้

1. สภาพพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ

จากสภาพพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงราย ตามผังเมืองรวมเมืองเชียงราย ก่อนการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนพบว่า พื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงรายมีการตั้งถิ่นฐานกระจายตัวอยู่ในพื้นที่บริเวณกว้าง และมีแม่น้ำกก แม่น้ำภรณ์ และแม่น้ำลาว เป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านตัวเมืองเชียง และประสบกับปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ลุ่ม และเป็นจุดที่แม่น้ำหลายสายไหลมาบรรจบกัน จึงทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมหลากครั้ง ต่อเนื่องเข้าท่วมบ้านเรือนในเขตเทศบาลเมืองในลักษณะท่วมฉับพลันเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังมีสาเหตุระดับน้ำในการท่วมซึ่งค่อนข้างสูงในบางพื้นที่ อันเนื่องมาจากกระแสน้ำขนาดเล็กและไม่เพียงพอต่อการระบายน้ำออกจากพื้นที่ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงฤดูฝน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่งผลระบบเศรษฐกิจในภาพรวมที่ต้องมีการหยุดชะงักลง

ซึ่งการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการ ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่บางส่วน ได้มีการนำเอากระสอบทรายมากั้นพื้นที่จุดเสี่ยงที่น้ำจะเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมบ้านเรือนในบางจุดเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถป้องกันน้ำท่วมได้อย่างครอบคลุมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายทั้งหมด อีกทั้งการป้องกันที่ยังใช้งบประมาณจำนวนมากในการดำเนินการ และการกั้นพื้นที่บางจุดอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ส่งผลให้เทศบาลเมืองเชียงรายไม่สามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

2. สภาพพื้นที่หลังมีการดำเนินโครงการ

สภาพพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายภายหลังจากที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้เข้าไปดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมเสร็จแล้ว 2 ระยะ พบว่า พื้นที่ดังกล่าวสามารถระบายน้ำท่วมในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาไม่มีปัญหาน้ำท่วมรุนแรงในพื้นที่แต่อย่างใด ทั้งนี้ความสำเร็จในการดำเนินโครงการดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยให้ข้อมูล ความต้องการอย่างชัดเจน ทำให้การออกแบบก่อสร้างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งผลให้โครงสร้างของระบบป้องกันน้ำท่วมได้มาตรฐาน มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าในระหว่างดำเนินการก่อสร้างจะมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของแบบรูปารายการในสัญญา ไม่ตรงกับสภาพหน้างานในก่อสร้างจริง มีการรื้อกล้าลำน้ำ หรือการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่สาธารณะ ทำ

ให้ต้องมีการแก้ไขสัญญา อาจส่งผลให้การก่อสร้างมีความล่าช้าไปบ้าง แต่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มีการเจรจากับประชาชนที่เกี่ยวข้องให้มีการรื้อย้าย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้น กรมโยธาธิการและผังเมืองสามารถนำรูปแบบการประเมินผลโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย รวมถึงปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม โดยเฉพาะในบริบทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ ให้เป็นโครงการตัวอย่าง (Best practice) สามารถให้พื้นที่อื่นๆ นำรูปแบบการดำเนินโครงการไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ก่อสร้างโครงการให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 บทนำ

จากปัญหาสภาพพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายที่มีลักษณะเป็นภูเขาสูง และมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย เมื่อเกิดฝนตกจึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนจะไหลผ่านพื้นที่ลาดชันลงไปสะสมในลำน้ำต่างๆ ตามทิวเขาไหลบ่าเอ่อท่วมพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจำนวนมาก

เมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายแต่ละครั้ง ก็จะมีระยะเวลาในการท่วมค่อนข้างนานหลายวันกว่าที่น้ำจะลด เนื่องจากระบบการระบายในพื้นที่ชุมชนไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาเพื่อป้องกัน และวางแผนการระบายน้ำอย่างเป็นระบบ อีกทั้งทางระบายน้ำยังมีสิ่งก่อสร้างที่กีดขวางการระบายน้ำ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อเกิดฝนตกหนักแต่ละครั้ง ก็จะส่งผลให้การระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ก่อให้เกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่เป็นระยะเวลานานหลายวัน

กรมโยธาธิการและผังเมืองจึงได้ดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน ทั้งหมดมี 4 ระยะ และดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ 2 ระยะ คือระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พบว่า โครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จสามารถป้องกันน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ พบว่าเมื่อมีฝนตกพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายสามารถใช้เวลาในการระบายน้ำได้อย่างรวดเร็วกว่าเดิม จากที่น้ำเคยท่วมขังนานหลายวัน แต่ปัจจุบันพบว่าระยะเวลาที่น้ำท่วมขังในพื้นที่ลดลง เหลือไม่เกิน 1 – 2 วัน

ประกอบกับโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการขนาดใหญ่ ใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังไม่มีประเมินโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการประเมินความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษา โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และความสอดคล้องกับนโยบายในระดับต่างๆ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุง

และพัฒนาการดำเนินโครงการ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. เอกสารแผนงาน/โครงการ รายงานผลการดำเนินโครงการ รวมถึงรายงานการประชุม และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ รายงานผลการศึกษาความเหมาะสมการป้องกันน้ำท่วมจังหวัดเชียงราย รายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง รายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2. การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงที่กำกับ ดูแล หน่วยงานในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ผู้บริหารโครงการ วิศวกรโครงการ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ นายกเทศมนตรีนครเชียงราย ประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย และผู้แทนผู้รับจ้างที่ดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชน

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงนำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แนวทางการประเมินผลตามแบบจำลอง CIPP Model ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

5.2 สรุปผลการศึกษา

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษา โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ประเด็นในการประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพแวดล้อม (Context) (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) (3) ด้านกระบวนการ (Process) (4) ด้านผลผลิต (Product) (5) ผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน และ (6) สภาพปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

การประเมินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตามแบบจำลอง CIPP Model พบว่าแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันในการส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม โดยในเบื้องต้นโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้โครงการดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลในการดำเนินโครงการ โดยผ่านหน่วยงานภาครัฐที่มีบุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านวิศวกรรม การออกแบบ ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน รวมถึงประสบการณ์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อภาคประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

โดยปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายประสบความสำเร็จมากที่สุดได้แก่ การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินโครงการ รวมถึงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการให้

ข้อมูลที่ชัดเจน ส่งผลให้การออกแบบก่อสร้างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อีกทั้งยังมีความมั่นคงแข็งแรงสามารถป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายประสบความสำเร็จ เช่น ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความน่าเชื่อถือขององค์กร ที่มีขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานมีความโปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดการยอมรับจากภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารโครงการมีความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาการประเมินผลโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ตามแบบจำลอง CIPP Model ทำให้ผู้บริหารโครงการทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะปัญหาในขั้นตอนกระบวนการก่อสร้างยังมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของแบบรูปรายการในสัญญา ไม่ตรงกับสภาพหน้างานในก่อสร้างจริง ทำให้ต้องมีการแก้ไขสัญญาอาจจะส่งผลให้การก่อสร้างมีความล่าช้าไปบ้าง แต่ก็ส่งผลดีทำให้ผู้บริหารโครงการได้หาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะในการดำเนินงานของกรมโยธาธิการและผังเมืองที่มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาเมืองที่มีการออกแบบ ก่อสร้างโครงการให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของประชาชน

ดังนั้น กรมโยธาธิการและผังเมืองสามารถนำรูปแบบการประเมินผลโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายเป็นโครงการตัวอย่าง (Best practice) ให้โครงการอื่นสามารถนำรูปแบบการประเมินผลโครงการไปประยุกต์ใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการประเมินผลความสำเร็จของโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนตามแบบจำลอง CIPP Model กรณีศึกษา โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการศึกษา และนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พื้นที่ชุมชนเมืองเชียงรายที่มีการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนแล้ว ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาต่อยอดในการดำเนินโครงการอื่นๆ อาทิ โครงการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย เพื่อเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

2. ควรเพิ่มการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณในการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ เพื่อลดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศ และสนับสนุนให้มีการบูรณาการวางแผนการทำงานทั้งในหน่วยงานระดับประเทศ ระดับ

ภูมิภาค และระดับท้องถิ่น เพื่อให้การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการให้ประชาชนรับทราบ และเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันก่อนเริ่มดำเนินโครงการ เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา มากขึ้น ซึ่งจะมีผลสำเร็จต่อการดำเนินงาน และขยายโครงการต่อไปในอนาคต

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การลงพื้นที่ในการสำรวจออกแบบ รวมถึงการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบของโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

2. เมื่อได้แนวทางการดำเนินงานเบื้องต้นแล้ว ต้องมีการประชุม ประสาน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการทำความเข้าใจ และชี้แจงข้อมูลให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

3. ก่อนขออนุมัติโครงการ ควรลงพื้นที่สำรวจ เพื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่อีกครั้ง หากสภาพแวดล้อมของพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อแบบก่อสร้าง ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลให้พร้อมก่อนที่จะมีการเสนอขออนุมัติการดำเนินโครงการ ไม่ควรขออนุมัติการดำเนินโครงการไปก่อน แล้วค่อยขอแก้ไขแบบระหว่างการก่อสร้าง เพราะจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวงเงินงบประมาณ และระยะเวลาในการก่อสร้าง

4. ในการขออนุมัติการดำเนินโครงการ ต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้ชัดเจน และต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณ หรือภาระทางการเงินทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5. ควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลโครงการ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในระดับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม จะได้ทราบปัญหาอุปสรรค และผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ นอกจากนี้ ควรนำผลจากการประเมินดังกล่าวมาทำการ Review Redeploy Replace (3R) เพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้จ่ายงบประมาณต่อไป

6. ควรสนับสนุนการสร้าง ความเข้าใจ และความร่วมมือจากภาคประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ เช่น การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ไม่สร้างบ้านขวางทางน้ำ ไม่รุกล้ำสาธารณะ เป็นต้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต

1. ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อนำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนให้มีความต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนในพื้นที่อื่นๆให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.3.4 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่อื่นๆ

1. ควรมีการสำรวจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนก่อนการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชน และช่วยลดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับองค์กรหรือหน่วยงานในการระดมพลังสมองเพื่อพัฒนาให้โครงการที่ดำเนินการอยู่สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บรรณานุกรม

1. พรหมจ้อย, ส., เทคนิคการประเมินโครงการ, ed. พ. 6. 2538, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. Suchman, อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, การประเมินโครงการและแนวทางสู่การปฏิบัติ, ed. พ. (ปรับปรุง). 2550, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
3. เกิดแก้ว, ส.แ.แ., การประเมินโครงการในประเทศไทย. 2548, กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 20.
4. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
5. ศิริสุขโขดม, เ., การประเมินผลโครงการ. 2550, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประเมินผลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
6. ชีวะตระกูลกิจ, ฐ.ฉ.แ., การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้, ed. พ. 2. 2542, กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
7. Alkin, M.C., อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
8. Tyler, R.W., อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
9. Chen, B.a.R., อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
10. Scriven, M., อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

11. Stake, อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,คู่มือประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สศช. เรื่องเทคนิคการติดตามและประเมินผล. 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
12. Stuffbeam, D.L., *THE CIPP Model for Program Evaluation*, in George F, Madaus, Michael S. Scriven and Danial L. Stuffbeam (eds.) *Evaluation Model : Viewspoint on Educational and Human services Evaluation*,. 1983, Hingham, Massachusetts,: Kluwer – Nijoff Publishing. 270.
13. กรมโยธาธิการและผังเมือง, โครงการศึกษาทบทวนจัดทำแผนหลักการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน, ed. 1. 2560, กรุงเทพมหานคร: กรมโยธาธิการและผังเมือง.

ขอบเขตและผลการดำเนินงานโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชิงรายนะยะที่ 1

ที่มาของโครงการ

ขอบเขตการป้องกันน้ำท่วมเชิงรายนะยะที่ 1 นี้มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนเมืองเชิงรายนะยะที่ 1 ซึ่งมีความสำคัญทางกายภาพสูง และเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากน้ำท่วมในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง และพื้นที่การเกษตร ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ลักษณะและขอบเขตของงานก่อสร้าง

พื้นที่ดำเนินการก่อสร้างโครงการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง และพื้นที่การเกษตร ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

รูปแบบการดำเนินงานป้องกันน้ำท่วม

โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชิงรายนะยะที่ 1 ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร และการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร

ส่วนที่ ๑ งานก่อสร้าง

๑.๑ งานก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง
 ๑.๒ งานก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร
 ๑.๓ งานก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร

ส่วนที่ ๒ งานป้องกันน้ำท่วม

๒.๑ งานป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง
 ๒.๒ งานป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร
 ๒.๓ งานป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร

ส่วนที่ ๔ งานระบบระบายน้ำ

๔.๑ งานระบบระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนเมือง
 ๔.๒ งานระบบระบายน้ำในพื้นที่การเกษตร
 ๔.๓ งานระบบระบายน้ำในพื้นที่การเกษตร

ส่วนที่ ๕ งานระบบป้องกันน้ำท่วม

๕.๑ งานระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง
 ๕.๒ งานระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร
 ๕.๓ งานระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตร

ข้อมูลโครงการ

โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมืองเชิงรายนะยะที่ ๑ ลักษณะเป็นโครงการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนเมือง และพื้นที่การเกษตร ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูง การป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ผู้ดำเนินการ

ผู้ดำเนินการ
 บริษัท ชีวภัณฑ์วิศวกรรม จำกัด
 บริษัท ชีวภัณฑ์วิศวกรรม จำกัด

พื้นที่ทั้งหมดโครงการ

แผนผังแสดงแนวเขตก่อสร้าง

พื้นที่ทั้งหมดโครงการ

ผลการดำเนินงานโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 1

<p>ภาพขณะทำการก่อสร้าง</p>	<p>สภาพงานก่อนและหลังก่อสร้าง</p>	
 <p>เจาะคูฝังจากรเดิม</p>		<p>โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ ๑ จังหวัดเชียงราย</p>
 <p>เจาะคูฝังจากรเดิม</p>	 <p>บ่อสูบน้ำประตูน้ำ</p>	 <p>รูปภาพงานบ่อดีเส้นจราจรแล้วเสร็จ</p>
 <p>ติดตั้งท่อและบ่อพัก</p>	 <p>บ่อสูบน้ำหัวสะพานเงินเก่า</p>	 <p>รูปภาพงานบ่อดีเส้นจราจรแล้วเสร็จ</p>
 <p>งานทดสอบคอนกรีต</p>	 <p>อาคารทิ้งน้ำ กทหลง</p>	 <p>ถนน</p>
 <p>งานปูแผ่นหิน</p>	 <p>ทางเท้า</p>	<p>สำนักสนับสนุนและสำนักควบคุมการก่อสร้าง กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>

ผลการดำเนินงานโครงการป้องกันน้ำท่วมขุมชนเมืองเชียงราย ระยะที่ 2

**โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมขุมชนเมืองเชียงราย
ระยะที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**

สภาพพื้นที่
ก่อนขุดลอก

ส่วนที่ 2

สภาพพื้นที่
ก่อนขุดลอก

ส่วนที่ 3

สภาพพื้นที่
ก่อนขุดลอก

ส่วนที่ 4

สภาพพื้นที่
ก่อนขุดลอก

ส่วนที่ 5

งานขุดลอก

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

การติดตั้งท่อระบายน้ำ

**ดำเนินการโดย
กรมโยธาธิการและผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย**

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายกรกฎ วงษ์สุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	11 กรกฎาคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย University College London (UCL)
ที่อยู่ปัจจุบัน	58/3 ซอยลาดพร้าว71 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กทม. 10310

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY